

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення Наглядової Ради
АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА
«СТРАХОВА КОМПАНІЯ «КРАЇНА»
Протокол №25/06-2025
від «25» червня 2025 року

Голова Наглядової Ради

Роман ЯРОШЕНКО

ПОЛІТИКА УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА «СТРАХОВА КОМПАНІЯ «КРАЇНА» (версія 2.0)

ПОГОДЖЕНО

Рішення Правління
АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА
«СТРАХОВА КОМПАНІЯ «КРАЇНА»
Протокол № 14 від «24» червня 2025 року

Голова Правління

Леонід МОРОЗ

ОБЛІКОВА КАРТКА ВНУТРІШНЬОГО НОРМАТИВНОГО ДОКУМЕНТА

Назва документа	Політика управління ризиками АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА «СТРАХОВА КОМПАНІЯ «КРАЇНА»
Рішення про затвердження документа	Рішення Наглядової Ради АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА «СТРАХОВА КОМПАНІЯ «КРАЇНА» Протокол №25/06-2025 від «25» червня 2025 року
Дата набрання чинності	з 25.06.2024 року
Власник документа (структурний підрозділ, відповідальний за розробку, актуалізацію)	Головний ризик-менеджер
Рівень доступу	Загальний
Перелік пов'язаних ВНД	Статут Товариства; Принципи (кодекс) корпоративного управління; Кодекс корпоративної етики; Порядок здійснення операцій з пов'язаними особами; Антикорупційна програма; Положення про систему внутрішнього контролю; Положення про Загальні збори акціонерів; Положення про Наглядову раду; Положення про Правління; Декларація схильності до ризиків; Стратегія управління ризиками
Внутрішні документи, що втратили чинність	Політика управління ризиками АТ «СТРАХОВА КОМПАНІЯ «КРАЇНА», затверджена Річними очними Загальними зборами акціонерів (Протокол № 57 від 25.06.2024)

ЗМІСТ

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ	4
2. ВИЗНАЧЕННЯ ТЕРМІНІВ	5
3. МЕТА ТА ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ ПОЛІТИКИ.....	8
4. ОРГАНІЗАЦІЙНА СТРУКТУРА.....	9
5. ПОВНОВАЖЕННЯ ТА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ.....	10
6. ВИЗНАЧЕННЯ, ПЕРЕЛІК СУТТЄВИХ ВИДІВ РИЗИКІВ ТА НАПРЯМКИ УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ	16
7. ПРОЦЕСИ ТА ІНСТРУМЕНТИ ЩОДО ВИЯВЛЕННЯ, ВИМІРЮВАННЯ, МОНІТОРИНГУ, КОНТРОЛЮ ТА ЗВІТУВАННЯ ЩОДО РИЗИКІВ, ВКЛЮЧАЮЧИ КРИТЕРІЇ СУТТЄВОСТІ, ЩО ЗАСТОСОВУЮТЬСЯ СТРАХОВИКОМ ДО НОВИХ РИЗИКІВ ТА ПОРЯДОК ЇХ ВИЯВЛЕННЯ	21
8. ЛІМІТИ РИЗИКІВ ЗА ВИЗНАЧЕНИМИ ВИДАМИ ВІДПОВІДНО ДО РИЗИК-АПЕТИТУ СТРАХОВИКА ТА ПОРЯДОК КОНТРОЛЮ ЗА ЇХ ДОТРИМАННЯМ	24
9. МЕТОДИ, ПОЛОЖЕННЯ, МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ, КЛЮЧОВІ ПРИПУЩЕННЯ ТА ОБМЕЖЕННЯ В УПРАВЛІННІ РИЗИКАМИ	27
10. ЗВІТНІСТЬ ЩОДО РИЗИКІВ, ПОРЯДОК І ПЕРІОДИЧНІСТЬ/ТЕРМІНИ ЇЇ НАДАННЯ КОРИСТУВАЧАМ.....	29
11. ЕСКАЛАЦІЯ ПОРУШЕНЬ	29
12. ПРОЦЕС ПОГОДЖЕННЯ З НАГЛЯДОВОЮ РАДОЮ, ЩО ПОТРІБНИЙ ЗА БУДЬ- ЯКИХ ОЧІКУВАНИХ ВІДХИЛЕННЯХ ВІД СТРАТЕГІЇ УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ, ДЕКЛАРАЦІЇ СХИЛЬНОСТІ ДО РИЗИКІВ, ЛІМІТІВ РИЗИКІВ	31
13. ПІДХОДИ ДО ПРОВЕДЕННЯ СТРЕС-ТЕСТУВАННЯ.....	32
14. ЗАКЛЮЧНІ ПОЛОЖЕННЯ.....	34
Додаток № 1	35
Додаток № 2	36
Додаток № 3	36
Додаток № 4.....	37
Додаток № 5	37
Додаток № 6	37
Додаток № 7.....	37

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Політика управління ризиками АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА «СК «КРАЇНА» (далі – Політика) є внутрішнім документом, що регламентує процес впровадження стратегії управління ризиками (далі – процес управління ризиками), яка визначає основні процеси та особливості управління ризиками, перелік та класифікацію суттєвих видів ризиків, що притаманні діяльності АТ «СК «КРАЇНА» (далі – Страховик), методи, інструменти та механізм контролю управління ризиками, спрямовані на мінімізацію впливу ризиків на фінансовий стан компанії в умовах змінного ринкового середовища та забезпечення стабільності та надійності Страховика, порядок, строки та періодичність надання Наглядовій раді Страховика управлінської звітності про ризики.

1.2. Метою Політики є організація чіткого процесу по ефективному управлінню ризиками шляхом ідентифікації, оцінки та класифікації ризиків притаманних діяльності Страховика, встановлення допустимого рівня ризику (risk-appetite), обмежень, лімітів для кожного виду ризиків, розробку та запровадження заходів для здійснення систематичного процесу виявлення, моніторингу, контролю та звітності на всіх організаційних рівнях Страховика.

1.3. Суб'єктами системи управління ризиками Страховика є:

- Наглядова рада Страховика;
- Правління Страховика;
- Підрозділ внутрішнього аудиту;
- Головний ризик-менеджер/підрозділ з управління ризиками (за наявності);
- Головний комплаєнс-менеджер/ підрозділ контролю за дотриманням норм (комплаєнс);
- Бізнес-підрозділи та підрозділи підтримки (перша лінія захисту).

1.4. Дія цієї Політики поширюється на всіх працівників, на всі процеси та організаційну структуру Страховика.

1.5. Політика розроблена відповідно до:

- Закону України від 18.11.2021 № 1909-IX «Про страхування» (із змінами та доповненнями);
- Закону України від 14.12.2021 № 1953-IX «Про фінансові послуги та фінансові компанії» (зі змінами та доповненнями);
- Положення про вимоги до системи управління страховика, затверджене постановою Правління Національного банку України від 27.12.2023 № 194 (зі змінами та доповненнями);
- Статуту Страховика;
- Положення про Наглядову Раду Страховика;
- Положення про Правління Страховика;

Декларації схильності до ризиків АТ «СК «Країна», затвердженої рішенням Наглядової Ради Страховика (протокол від 25/06-2025 від «25» червня 2025 року) (далі – Декларація);

- Стратегії управління ризиками АТ «СК «Країна», затвердженої рішенням Наглядової Ради Страховика (протокол від 25/06-2025 від «25» червня 2025 року) (далі – Стратегія);
- іншого чинного законодавства України та нормативно-правових актів Національного банку України.

1.6. Сфера застосування цієї Політики поширюється на всі структурні підрозділи Страховика та посадових осіб, відповідальних за управління ризиками, є внутрішнім

нормативним документом Страховика, дотримання вимог якого є обов'язковим для працівників з управління ризиками.

2. ВИЗНАЧЕННЯ ТЕРМІНІВ

2.1. Поняття та терміни які вживаються в цій Політиці:

Терміни	Визначення
Страховик	АТ «СК «Країна»
Агрегування даних щодо ризиків	виявлення, збір та оброблення даних про ризики, включаючи класифікацію, сегментацію, об'єднання чи розподіл даних про ризики, з урахуванням вимог щодо складання звітності про ризики, що дає змогу оцінити діяльність Страховика з урахуванням ризик-апетиту
Внутрішній аудитор	особа, відповідальна за виконання функції внутрішнього аудиту, - керівник підрозділу внутрішнього аудиту або особа, на яку покладено функцію здійснення внутрішнього аудиту
Внутрішні документи Страховика	документи, затверджені органом управління Страховика в межах його компетенції, включаючи політики, положення, інструкції, методики, правила, стратегії, розпорядження, рішення, накази або документи, розроблені в іншій формі, з урахуванням вимог Положення НБУ № 194
Внутрішні процедури оцінки достатності капіталу	процес оцінки Страховиком достатності капіталу (розрахунок капіталу платоспроможності та мінімального капіталу) на постійній основі. Необхідність мати регулятивний капітал, достатній для підтримання платоспроможності. Виконання вимог до капіталу платоспроможності, а також складових та пропорцій складових регулятивного капіталу
Головний комплаєнс-менеджер	особа, відповідальна за виконання функції комплаєнс
Головний ризик-менеджер	особа, відповідальна за виконання функції ризик-менеджменту
Декларація схильності до ризиків (RAS – Risk Appetite Statement)	внутрішній документ Страховика, який визначає сукупну величину ризик-апетиту, види ризиків, який Страховик приймає або уникає з метою досягнення його бізнес-цілей, та рівень ризик-апетиту щодо кожного з них (індивідуальний рівень);
Диверсифікація	обмеження впливу факторів ризику на величину ризику за рахунок уникнення надмірної концентрації за одним портфелем, яке є методом пом'якшення ризику концентрації;
Допустимий рівень ризику (risk capacity)	максимальна величина ризику, яку Страховик у змозі прийняти за всіма видами ризиків з огляду на здатність адекватно та ефективно управляти ризиками, а також з урахуванням обмежень, установлених законодавством

Інформаційна система щодо управління ризиками	сукупність технічних засобів, методів і процедур, що забезпечують реєстрацію, зберігання, оброблення, моніторинг і своєчасне формування достовірної інформації для звітування (інформування), аналізу та прийняття своєчасних та адекватних управлінських рішень щодо управління ризиками
Карта ризиків	звіт Страховика, що відображає вплив та ймовірність реалізації ризику, на основі Звіту Страховик визначає, які з притаманних ризиків є істотні
Ключові процеси Страховика	дії, операції, завдання, що виконуються структурними підрозділами, окремими працівниками Страховика, інформаційними системами (включаючи функції, передані на аутсорсинг), що мають безпосередній та істотний вплив на досягнення цілей діяльності Страховика, порушення здійснення контрольних заходів щодо таких процесів може завдати істотних збитків Страховикові або його клієнтам та/або може призвести до порушення вимог законодавства України
Культура управління ризиками –	дотримання визначених принципів, правил, норм Страховика, спрямованих на поінформованість усіх працівників Страховика щодо прийняття ризиків та управління ризиками
Ліміти (обмеження) щодо ризиків страховика (risk limits) (далі – ліміт ризику)	обмеження (якісні та/або кількісні, єдиним значенням або діапазоном чи межами), установлені для контролю за величиною ризиків, на які наражається Страховик протягом своєї діяльності, з метою дотримання допустимого рівня ризику
Модель трьох ліній захисту	сукупність принципів, заснованих на світових практиках, що дозволяє найбільш ефективно розподіляти функції із управління ризиками між структурними підрозділами;
Органи управління та контролю страховика	Загальні збори акціонерів Страховика, Наглядова рада Страховика, Правління Страховика)
План безперервної діяльності/ПБД	план що забезпечуватиме обмеження перерв у роботі страховика та уможливить безперервність виконання страховиком його ключових функцій та ключових процесів у разі настання непередбачуваної ситуації техногенного або природного характеру, або надзвичайних обставин (далі – непередбачувана обставина)
План відновлення/ПВ	план на випадок настання кризових ситуацій, внаслідок яких прийнятний регулятивний капітал страховика для виконання вимог до капіталу платоспроможності не перевищуватиме 120 відсотків капіталу платоспроможності та/або будуть наявні значні ризики порушення вимог до капіталу платоспроможності, який забезпечуватиме гарантування відновлення протягом строку встановленого НПА, з дня встановлення порушення вимог до капіталу платоспроможності, фінансового стану страховика

План фінансування/ПФ	план на випадок порушення вимог до мінімального капіталу та/або наявності значних ризиків порушення вимог до мінімального капіталу у наступні три місяці, що гарантуватиме відновлення фінансового стану страховика та виконання ним вимог щонайменше до мінімального капіталу протягом строку встановленого НПА з дати, коли було встановлено порушення вимог до мінімального капіталу
Підрозділ фінансового моніторингу	структурний підрозділ Страховика, що забезпечує виконання функцій з управління ризиками AML (Anti-Money Laundering) в сфері протидії відмиванню коштів/фінансуванню тероризму – запобігання та протидія легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення
Передавання ризику	використання Страховиком ресурсів інших осіб для покриття ризику за винагороду зі збереженням наявного рівня ризику
Пом'якшення або зниження ризиків	комплекс заходів, спрямованих на зменшення ймовірності прояву ризику та/або зменшення впливу ризику на результати діяльності страховика
Профіль ризику	оцінка загального рівня вразливості Страховика до ризиків (до вжиття заходів для мінімізації ризику-після вжиття заходів для мінімізації ризику), на які Страховик наражається у своїй діяльності, в агрегованому вигляді та в розрізі всіх видів ризиків, проведена на визначену дату (на основі поточних або прогнозованих припущень)
Прийняття ризиків	утримання ризиків на рівні, що перебуває в межах визначеного /визначеної Страховиком ризик-апетиту або схильності до ризиків та не створює загрози для клієнтів, акціонерів Страховика та його фінансового стану
Ризик-апетит або схильність до ризику (risk appetite) (схильність до ризику)	сукупна величина за всіма видами ризиків, визначена наперед та в межах допустимого рівня ризику, щодо яких Страховик прийняв рішення про доцільність/необхідність їх утримання з метою досягнення його стратегічних цілей та виконання плану діяльності Страховика
Система стримувань та противаг	розподіл повноважень між органами управління Страховика та/або підрозділами Страховика (включаючи Наглядову раду Страховика, Правління, управління ризиками, контролю за дотриманням норм (комплаєнс), внутрішнього аудитора та актуарія), який забезпечує взаємну підконтрольність, а також унеможлиблює (упереджує) можливість прийняття органами управління Страховика рішень, що можуть призвести до негативних наслідків у діяльності Страховика
Система управління ризиками	сукупність затверджених внутрішніх документів (політик, методик, процедур управління ризиками) Страховика, які визначають порядок дій, спрямованих на здійснення систематичного процесу виявлення, вимірювання, моніторингу, контролю звітування та пом'якшення всіх видів ризиків на всіх організаційних рівнях

Стрес-тестування	метод вимірювання (оцінки) потенційного впливу ризику як величину збитків, що можуть стати наслідком шоккових змін різних факторів ризику (включаючи курси іноземних валют, процентні ставки та/або інші фактори), які відповідають виключним (екстремальним), але ймовірним подіям
Суттєві ризики	це ризики, які значною мірою впливають на діяльність Страховика та можуть призвести до значних збитків в його діяльності
Структурний підрозділ (підрозділи)	адміністративно відокремлений організаційний елемент в Структурі Страховика з встановленими для нього відносинами підпорядкованості, що виконує на постійній основі визначені для нього взаємопов'язані завдання та функції;
Уникнення ризику	припинення здійснення операцій, що з високою ймовірністю настання призводять до значних збитків;
Фактор ризику	обставина, дія, явище, що сприяє/може передувати виникненню ризику, певна загроза або вразливість, яка є в діяльності Страховика.

2.2. Інші поняття та терміни вживаються в цій Політиці відповідно до понять та термінів, визначених у чинному законодавстві України.

3. МЕТА ТА ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ ПОЛІТИКИ

3.1. Метою Політики є формування необхідних засад системи управління ризиками, яка забезпечить виконання його поточних та стратегічних цілей застосовуючи організаційно-функціональну структуру управління ризиками, відповідну внутрішню нормативну базу, інформаційну систему, системи контролю та звітності.

3.2. Впровадження та реалізація Політики направлені на виконання наступної мети та завдань:

- якісне підвищення рівня управління ризиками Страховика відповідно до сучасних міжнародних стандартів;
- підвищення прозорості діяльності Страховика, пов'язаної із прийняттям ризиків, для акціонерів, інвесторів тощо.

3.3. У рамках управління ризиками Страховика передбачається рішення наступних основних завдань:

- розробка документів з питань управління ризиками, з урахуванням вимог Положення НБУ №194, законодавства України, міжнародних документів, які регламентують управління ризиками;
- ідентифікація та оцінка суттєвих видів ризиків;
- розробка процедур обробки даних щодо ризиків, та збереження такої інформації, а також доступу до неї;
- визначення сукупного рівня ризик-апетиту та видів ризиків, які Страховик має намір приймати та утримувати для досягнення бізнес-цілей, рівень ризик-апетиту щодо кожного з видів ризику (індивідуальний рівень), який має стати основою для

встановлення лімітів;

- встановлення максимального рівня допустимого для Страховика ризику (Risk Capacity), виходячи із розміру наявних ресурсів (капіталу та потреб у ліквідності) та з урахуванням необхідності дотримання вимог Національного банку, зобов'язань перед інвесторами, вкладниками, іншими кредиторами та акціонерами;
- оцінка, агрегування, прогнозування та стрес-тестування рівня суттєвих ризиків;
- створення механізмів управління структурою й обсягом ризиків, прийнятих Страховиком, у тому числі встановлення системи лімітів з метою обмеження (контролю) ризиків Страховика та визначення процедур щодо ескалації порушень лімітів ризиків;
- моніторинг і контроль обсягу прийнятого ризику, реалізація заходів щодо зниження рівня прийнятого ризику Страховика з метою його підтримки в межах встановлених зовнішніх і внутрішніх обмежень;
- виконання встановлених НБУ значень обов'язкових нормативів і обмежень;
- забезпечення ефективного розподілу ресурсів для оптимізації співвідношення ризику і прибутковості Банку;
- оцінка достатності доступних фінансових ресурсів для покриття суттєвих ризиків;
- планування капіталу, виходячи з результатів усесторонньої оцінки суттєвих ризиків, тестування стійкості Страховика по відношенню до внутрішніх і зовнішніх чинників ризику, орієнтирів стратегії розвитку бізнесу, вимог НБУ до достатності капіталу;
- розробка форматів управлінської звітності про ризики, яка має містити точну, повну, своєчасну інформацію про ризики та здатна забезпечити повне розуміння ситуації щодо рівня ризиків Страховика для прийняття своєчасних та адекватних рішень;
- підготовка звітності та своєчасне її подання Наглядовій раді, Правлінню, та іншим користувачам, які приймають рішення щодо ризиків відповідно до компетенції та наданих повноважень;
- розвиток у Страховика ризик-культури і компетенцій з управління ризиками з урахуванням кращих міжнародних практик;

4. ОРГАНІЗАЦІЙНА СТРУКТУРА

- 4.1. Діяльність з управління ризиками здійснюється через організаційну структуру Страховика, яка передбачає чіткий розподіл функціоналу учасників процесу, їх повноваження, відповідальність та порядок взаємодії.
- 4.2. Процес управління ризиками є безперервним процесом аналізу ситуації та охоплює всі види діяльності Страховика.
- 4.3. Культура управління ризиками вимагає визнання та усвідомлення своїх обов'язків та відповідальності від всіх учасників на всіх рівнях управління.

5. ПОВНОВАЖЕННЯ ТА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ

5.1. Наглядова рада (НР) як суб'єкт системи управління ризиками несе повну відповідальність за створення комплексної, адекватної та ефективної системи управління ризиками, на які наражається Страховик у своїй діяльності, з урахуванням вимог законодавства України, які передбачають виконання Наглядовою радою Страховика наступних функцій:

- Забезпечує функціонування та контроль ефективності комплексної та адекватної системи управління ризиками, системи внутрішнього контролю Страховика, контролю за дотриманням норм (комплаєнс), внутрішнього аудиту та актуарної функції, в тому числі у разі передачі відповідних функцій на аутсорсинг;
- Затверджує верхньорівневі внутрішні нормативні документи Страховика (далі - ВНД) з питань управління ризиками, здійснює контроль за їх впровадженням, дотриманням та актуалізацією;
- Затверджує та здійснює контроль за реалізацію стратегії Страховика, плану діяльності (бізнес-план), плану умов дотримання вимог платоспроможності, в тому числі інвестиційної діяльності, плану відновлення Страховика, плану фінансування Страховика та плану безперервної діяльності Страховика відповідно до вимог, визначених нормативно-правовими актами НБУ;
- Затверджує ризик-апетит, перелік лімітів щодо кожного виду ризику та процедуру ескалації порушень лімітів ризиків;
- Визначає джерела капіталізації та іншого фінансування Страховика;
- Визначає характер, формат та обсяги інформації про ризики, розглядає управлінську звітність про ризики та, якщо профіль ризику Страховика не відповідає затвердженому ризик-апетиту, невідкладно приймає рішення щодо застосування адекватних заходів для пом'якшення ризиків;
- Контролює стан виконання заходів щодо оперативного усунення недоліків у функціонуванні системи управління ризиками, виконання рекомендацій і зауважень внутрішнього аудиту, зовнішніх аудиторів, НБУ та інших контролюючих органів;
- Призначає та припиняє повноваження (звільняє) головного ризик-менеджера (особу, на яку покладено функцію здійснення управління ризиками), головного комплаєнс-менеджера (особу, на яку покладена функція контролю за дотриманням норм

(комплаєнс), відповідального актуарія (якщо актуарій є працівником Страховика), погоджує кандидатуру актуарія, якого планується залучити на умовах аутсорсингу;

- Підтверджує умови трудових договорів (контрактів), що укладаються з головним ризик-менеджером (особою, на яку покладено функцію здійснення управління ризиками), головним комплаєнс-менеджером (особою, на яку покладена функція контролю за дотриманням норм (комплаєнс), відповідальним актуарієм;
- Здійснює щорічну оцінку ефективності діяльності, а також оцінку відповідності кваліфікаційним вимогам головного ризик-менеджера (особи, на яку покладено функцію здійснення управління ризиками), головного комплаєнс-менеджера (особи, на яку покладена функція контролю за дотриманням норм (комплаєнс), відповідального актуарія, внутрішнього аудитора Страховика, а також вживає заходів з удосконалення їх діяльності;
- встановлює випадки накладення заборони (вето) головним ризик-менеджером на рішення Правління, комітетів/ органів правління, якщо реалізація таких рішень призведе/може призвести до порушення встановленого ризик-апетиту та/або затверджених лімітів ризику,
- Уживає заходів щодо запобігання конфліктам інтересів та сприяє їх врегулюванню;
- Інші функції, які передбачені чиним законодавством України.

5.2 Комітет з питань аудиту як суб'єкт системи управління ризиками здійснює нагляд за ефективністю внутрішніх механізмів, оцінює адекватність та результативність процесів управління ризиками, а також надає рекомендації щодо покращення внутрішніх політик і процедур для мінімізації потенційних фінансових та операційних втрат, в межах виконання функції Комітету з питань аудиту Страховика. Здійснює попереднє вивчення, підготовку та подання на розгляд Наглядової ради проектів рішень, висновків, пропозицій з питань, що належать до компетенції Наглядової ради та входять до компетенції Комітету.

5.3.Правління як суб'єкт системи управління ризиками в межах вирішення питань, пов'язаних з управлінням поточною діяльністю страховика (крім питань, що належать до виключної компетенції Загальних зборів Страховика та Наглядової Ради Страховика) для реалізації своїх завдань щодо управління ризиками виконує функції, визначені Положенням про Правління АТ «СК «Країна», цією Політикою, іншими внутрішніми документами Страховика та чинним законодавством України, зокрема:

- Забезпечує діяльність Страховика, спрямовану на належне функціонування системи управління ризиками Страховика;
- Забезпечує впровадження стратегії та політики управління ризиками (включаючи ліміти ризиків), декларації схильності до ризиків, культури управління ризиками, включаючи дотримання Страховиком установленого рівня ризик-апетиту та лімітів ризиків;
- Забезпечує розроблення та затверджує інші документи з питань управління ризиками в межах своїх повноважень;
- Забезпечує функціонування інформаційних систем, що сприяють функціонуванню системи управління ризиками Страховика для здійснення внутрішнього контролю;
- Здійснює поточне управління підпорядкованими суб'єктами системи внутрішнього контролю Страховика;
- Забезпечує розроблення та затверджує припущення, інструменти та моделі, що використовуються для вимірювання ризиків;
- Забезпечує розроблення та затверджує програму проведення стрес-тестування ризиків;
- Розглядає звіти за ризиками;

- Здійснює заходи щодо пом'якшення ризиків;
- Розробляє заходи щодо оперативного усунення недоліків у функціонуванні системи управління ризиками, виконання рекомендацій та зауважень за результатами вимірювання ризиків, перевірок, здійснених внутрішнім аудитором, зовнішніми аудиторами, Національним банком, іншими контролюючими органами;
- Затверджує значення лімітів за ризиками, контролює їх дотримання;
- Забезпечує адміністративну підтримку виконання головним ризик-менеджером (особою, на яку покладено функцію здійснення управління ризиками), головним комплаєнс-менеджером (особою, на яку покладена функція контролю за дотриманням норм (комплаєнс), відповідальним актуарієм покладених на них функцій (забезпечує організацію їх робочого процесу, видає розпорядчі документи для реалізації рішень Наглядової Ради Страховика);
- Забезпечує отримання від керівників бізнес-підрозділів та підрозділів підтримки, пояснення щодо причин порушення ризик-апетитів/лімітів не пізніше наступного робочого дня;
- Впроваджує заходи щодо усунення порушень;
- Враховує в процесі прийняття рішень інформацію, отриману в межах системи управління ризиками;
- Приймає рішення про здійснення заходів щодо усунення/мінімізації порушень/недоліків, виявлених у системі управління ризиками суб'єктами всіх ліній захисту, суб'єктами аудиторської діяльності та/або Національним банком;
- Здійснює поточний контроль за виконанням рішень про застосування заходів щодо усунення/мінімізації порушень/недоліків, виявлених у системі управління ризиками;
- Забезпечує контроль за доведенням до відома відповідних структурних підрозділів і працівників Страховика інформації про внесені зміни до Стратегії та Політики управління ризиками, інших внутрішніх документів Страховика з питань управління ризиками;
- Затверджує значення лімітів щодо кожного виду ризиків згідно з визначеним Наглядовою радою Страховика переліком лімітів (обмежень).

5.4. Головний ризик-менеджер (CRO) як суб'єкт системи управління ризиками з метою забезпечення ефективності функціонування системи управління ризиками виконує функції, визначені внутрішніми нормативними документами Страховика про управління ризиками, посадовою інструкцією, внутрішніми документами Страховика та чинним законодавством України, зокрема, CRO виконує наступні функції:

- Забезпечує своєчасне виявлення, вимірювання, моніторинг, контроль, пом'якшення та звітування щодо суттєвих ризиків;
- Забезпечує моніторинг та попередження порушень показників ризик- апетиту та лімітів ризику, контролює наближення показників ризиків до ризик-апетиту та лімітів ризику та ініціює вжиття заходів для попередження їх порушень;
- Ескалює факт не пізніше наступного робочого дня порушення ризик-апетитів/лімітів на рівень Наглядової Ради з визначенням причин порушення та пропозицій щодо їх усунення;
- Розробляє Політику з управління ризиками, інші внутрішні документи по системі управління ризиками;
- Подає звіти щодо ризиків Наглядовій раді Страховика, Правлінню Страховика з урахуванням вимог цієї Політики з управління ризиками та інших внутрішніх документів Страховика з питань управління ризиками;
- Здійснює постійний аналіз ризиків, на які наражається страховик під час своєї діяльності, з метою підготовки пропозицій з прийняття своєчасних та адекватних

- управління рішень щодо пом'якшення ризиків;
- Здійснює контроль за оцінкою майна відповідно до внутрішніх нормативних документів Страховика;
- Розробляє та підтримує в актуальному стані методики, інструменти та моделі, що використовуються Страховиком для аналізу впливу різних факторів ризиків на фінансовий стан, капітал та ліквідність Страховика;
- Складає профіль ризиків Страховика та здійснює його моніторинг;
- Готує висновки щодо ризиків, які притаманні новим продуктам та значним змінам у діяльності Страховика, до моменту їх впровадження для прийняття управлінських рішень;
- Забезпечує координацію роботи з питань управління ризиками між структурними підрозділами Страховика;
- Надає пропозиції Наглядовій Раді та Правлінню Страховика щодо пом'якшення, передавання, уникнення впливу шляхом ініціювання встановлення та/або перегляду лімітів на окремі види операцій.

5.5. Головний комплаєнс-менеджер (ССО) як суб'єкт системи управління ризиками з метою забезпечення ефективності функціонування системи управління ризиками виконує функції, визначені Положенням про контроль за дотриманням норм (комплаєнс), посадовою інструкцією, внутрішніми документами та чинним законодавством України, зокрема, головний комплаєнс-менеджер (ССО) виконує наступні функції:

- Забезпечує організацію контролю за дотриманням Страховиком норм законодавства, внутрішніх документів Страховика;
- Забезпечує моніторинг змін у законодавстві, відповідних стандартах та здійснює оцінку впливу таких змін на процеси та процедури, запроваджені у Страховику, а також забезпечує контроль за імплементацією відповідних змін у внутрішні документи Страховика;
- Забезпечує управління ризиками, пов'язаними з конфліктом інтересів, що можуть виникати на всіх рівнях організаційної структури Страховика, прозорість реалізації процесів Страховика та в разі виявлення будь-яких фактів, що свідчать про наявність конфлікту інтересів у Страховику, інформує Наглядову раду та Правління Страховика;
- Забезпечує контроль за дотриманням Страховиком норм щодо визначення переліку пов'язаних із Страховиком осіб для забезпечення цілісності та повноти процесу ідентифікації пов'язаних із Страховиком осіб і контролю за операціями з ними;
- Здійснює формування та ведення реєстру пов'язаних із Страховиком осіб відповідно до внутрішніх нормативних документів Страховика, а також відповідає за своєчасне, якісне та достовірне розміщення інформації в реєстрі;
- Забезпечує організацію контролю за дотриманням Страховиком норм щодо своєчасності та достовірності звітності, включаючи фінансову;
- Забезпечує організацію контролю за захистом персональних даних відповідно до законодавства України;
- Забезпечує проведення навчання та обізнаність працівників Страховика щодо дотримання норм законодавства, відповідних стандартів, дія яких поширюється на Страховика;
- Забезпечує функціонування системи управління ризиками шляхом здійснення своєчасного виявлення, вимірювання, моніторингу, контролю, звітування і надання рекомендацій щодо пом'якшення комплаєнс-ризиків;
- Готує звіти щодо комплаєнс-ризиків;
- Забезпечує розроблення, бере участь у розробленні внутрішніх документів Страховика та контролює їх дотримання;

- Ескалює факт не пізніше наступного робочого дня порушення ризик-апетитів/лімітів на рівень Наглядової Ради з визначенням причин порушення та пропозицій щодо їх усунення;
- Повідомляє Національний банк України про підтверджені факти неприйнятної поведінки в Страховику / порушення в діяльності Страховика та конфлікти інтересів, що виникли в Страховику, якщо Наглядовою радою Страховика не були застосовані заходи, що забезпечили їх усунення. Інформація про підтверджені факти неприйнятної поведінки в Страховику / порушення в діяльності Страховика та про конфлікти інтересів, що виникли в Страховику, надається структурному підрозділу Національного банку України, що здійснює безвиїзний нагляд за небанківськими фінансовими установами.

5.6.Підрозділ фінансового моніторингу як суб'єкт системи управління ризиками з метою забезпечення ефективності функціонування системи управління ризиками в сфері протидії відмиванню коштів/фінансового тероризму (ПВК/ФТ, ВК/ФТ) виконує функції, визначені положенням про такий підрозділ Страховика, яке затверджується Наглядовою радою Страховика, внутрішніми документами Страховика та чинним законодавством України, зокрема, підрозділ фінансового моніторингу виконує наступні функції:

- Забезпечує функціонування належної системи управління ризиками ВК/ФТ;
- Забезпечує застосування ризик-орієнтованого підходу на безперервній основі з метою виявлення, оцінки всіх наявних та потенційних ризиків ВК/ФТ, притаманних діяльності Страховика (ризик-профілю Страховика у сфері ПВК/ФТ) та його клієнтам, а також своєчасне розроблення заходів з управління ризиками ВК/ФТ та їх мінімізації;
- Забезпечує оцінку ризик-профілю та визначення ризик-апетиту Страховика у сфері ПВК/ФТ;
- Забезпечує виявлення відхилення/перевищення будь-якого з показників ризик-апетиту ВК/ФТ від прийнятного значення;
- Готує звіт щодо результатів оцінки ризик-профілю Страховика у сфері ПВК/ФТ;
- Готує звіт щодо результатів моніторингу ризиків ділових відносин/ моніторингу фінансових операцій (фінансових операцій без встановлення ділових відносин);
- Забезпечує інформування керівників підрозділів Страховика щодо важливості вимог законодавства України з питань ПВК/ФТ з метою забезпечення належної системи управління ризиками ВК/ФТ, необхідності вжиття дієвих заходів для ефективного запобігання використанню послуг Страховика з метою ВК/ФТ та розуміння наслідків, на які наражається Страховик у разі невиконання вимог законодавства України з питань ПВК/ФТ;
- Створює та забезпечує функціонування дієвої та своєчасної системи ескалації підозр та проблемних питань у сфері ПВК/ФТ та порядку їх розгляду, включно з повідомленням інформації/фактів, що стосуються випадків порушення або можливого порушення законодавства України у сфері ПВК/ФТ, передбаченому внутрішніми документами Страховика;
- Забезпечує контроль за своєчасним виявленням фінансових операцій, що підлягають фінансовому моніторингу, та належний інформаційний обмін з Державною службою фінансового моніторингу України державним органом, що реалізує політику у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом);
- Розробляє та вносить на затвердження уповноваженому органу управління внутрішні нормативні документи Страховика з питань управління ризиками ВК/ФТ;
- Забезпечує здійснення на постійній основі проведення навчальних заходів для працівників Страховика з метою розуміння ними покладених на них обов'язків та

порядку дій;

- Своєчасно та в повному обсязі надає на запити Національного банку України необхідні документи/інформацію/пояснення/аргументи, що належним чином підтверджують виконання Страховиком вимог законодавства України з питань ПВК/ФТ.

5.7. Внутрішній аудит як суб'єкт системи управління ризиками здійснює перевірку та оцінку ефективності діяльності першої та другої ліній захисту, загальне оцінювання ефективності системи внутрішнього контролю в межах виконання функції внутрішнього аудиту Страховика, зокрема:

- Оцінює ефективність системи управління ризиками, контролю за дотриманням норм (комплаєнс), їх відповідність розміру Страховика, складності, обсягам, видам, характеру здійснюваних Страховиком операцій, організаційній структурі та профілю ризику Страховика;
- Оцінює ефективність процесів управління Страховиком, у тому числі щодо дотримання вимог до платоспроможності;
- Оцінює ефективність процесів перевірки дотримання керівниками, структурними підрозділами та працівниками Страховика вимог законодавства України і внутрішніх положень Страховика;
- Оцінює ефективність процесів перевірки фінансово-господарської діяльності Страховика;
- Оцінює ефективність процесів перевірки відповідності кваліфікаційним вимогам та виконання трудових обов'язків працівниками Страховика;
- Оцінює ефективність процесів виявлення та перевірки випадків перевищення повноважень посадовими особами Страховика, а також врегулювання конфлікту інтересів посадових осіб та працівників Страховика;
- Оцінює ефективність процесів, що забезпечують достовірність та своєчасність надання інформації органам державної влади та управління, які в межах компетенції здійснюють нагляд за діяльністю Страховика;
- Оцінює відповідність діяльності Страховика вимогам чинного законодавства;
- Виявляє сфери потенційних збитків для Страховика, сприятливих умов для шахрайства, зловживань і незаконного присвоєння активів Страховика;
- Здійснює перевірку процесу оцінки рівня ризиків;
- Здійснює перевірку правильності ведення та достовірності звітності, її повноту та вчасність надання;
- Оцінює надійність, ефективність та цілісність управління інформаційними системами;
- Здійснює оцінку впровадженої системи контролю, зокрема щодо дотримання вимог чинного законодавства та внутрішніх нормативних документів Страховика, своєчасності усунення недоліків тощо;
- Оцінює діяльність Головного ризик-менеджера та Головного комплаєнс-менеджера та якість звітів про ризики, що подаються Наглядовій Раді та Правлінню;
- Звітує Наглядовій Раді про результати перевірок та надає рекомендації щодо покращення ефективності системи управління ризиками та усунення недоліків;
- Приймає участь у службових розслідуваннях;
- Здійснює моніторинг наданих рекомендацій;
- Здійснює іншу діяльність, визначену нормативно-правовими актами Національного банку України.
- За результатами проведеної роботи готує та подає Наглядовій Раді Страховика звіти, зокрема звіт про діяльність підрозділу внутрішнього аудиту, інші документи за результатами внутрішнього аудиту і пропозиції щодо усунення виявлених порушень

та підвищення ефективності процесів управління та контролю Страховика.

5.8. Бізнес-підрозділи та підрозділи підтримки як суб'єкти системи управління ризиками, в межах компетенції підрозділів приймають ризики та несуть відповідальність за них і подають звіти щодо поточного управління такими ризиками, а також:

- дотримання вимог ВНД Страховика з управління ризиками;
- виявлення ризиків на рівні підрозділу та звітування щодо них підрозділам 2-ї –лінії захисту;
- проводять опис критичних бізнес-процесів
- виконують рекомендацій підрозділів 2 –ї лінії захисту щодо усунення або мінімізації ризиків, які виникають у їх поточній діяльності
- Відповідають за належне документування та відображення операцій, що впливають на позиції ризиків;
- Надають Правлінню пропозиції щодо встановлення лімітів за ризиками, обмеження окремих операцій тощо;
- відповідають за попередній контроль дотримання лімітів за ризиками з метою недопущення активного порушення;
- надають роз'яснення щодо причин порушення ризик-апетитів/лімітів, встановлених Наглядовою Радою, не пізніше наступного робочого дня з дати виявлення;
- виконують інші функції, визначені нормативно-правовими актами НБУ та внутрішніми документами Банку з питань управління ризиками.

5.9. Для забезпечення ефективної системи управління, включаючи здійснення систематичного процесу виявлення, вимірювання (оцінювання), моніторингу, контролю, звітування та мінімізації (зниження до контрольованого рівня) всіх видів ризиків у діяльності страховика на всіх організаційних рівнях – здійснюється консолідований погляд щодо ризиків по кожній групі ризиків.

6. ВИЗНАЧЕННЯ, ПЕРЕЛІК СУТТЄВИХ ВИДІВ РИЗИКІВ ТА НАПРЯМКИ УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ

6.1. Перелік суттєвих видів ризиків, притаманних діяльності Страховика:

6.1.1. Андеррайтинговий ризик - ризик виникнення збитків чи додаткових втрат або недоотримання запланованих доходів, або виникнення несприятливої зміни вартості страхових зобов'язань внаслідок неадекватних припущень, здійснених під час ціноутворення та резервування, що включає:

- ризик за преміями і резервами в страхуванні іншому, ніж страхування життя;
- катастрофічний ризик у страхуванні іншому, ніж страхування життя.

6.1.1.1. Організаційна структура управління андеррайтинговим ризиком:

- 1 лінія – Бізнес-підрозділи, вертикаль з управління методології та андеррайтингу;
- 2 лінія – відповідальний актуарій, головний ризик-менеджер, головний комплаєнс-менеджер;
- 3 лінія – внутрішній аудитор.

6.1.1.2 Управління ризиками за напрямом андеррайтингу та формування технічних резервів враховує:

- заходи, яких повинен вжити Страховик для вимірювання (оцінки) та управління андеррайтинговим ризиком;
- достатність та якість даних, що мають враховуватися в процесах у межах андеррайтингу та резервування, та їх відповідність вимогам, установленим

нормативно-правовим актом Національного банку, що визначає порядок формування страховиками технічних резервів щодо вимог до достатності та якості даних;

- адекватність процедур управління заявленими/незаявленими вимогами за подіями, що мають ознаки страхових випадків, включаючи рівень, до якого такі процедури охоплюють загальний цикл настання страхових випадків;
- типи та характеристики страхового ризику, який Страховик готовий прийняти;
- забезпечення достатності страхових премій для покриття очікуваних страхових виплат та витрат на ведення справи Страховика;
- ідентифікацію ризиків, що виникають у зв'язку зі страховими зобов'язаннями Страховика;
- використання та порядок застосування перестрахування або інших методів зменшення ризику під час розроблення нового страхового продукту та розрахунку страхової премії Страховиком.

6.1.1.3. Система управління андеррайтинговим ризиком – процес, що послідовно проходить наступні етапи:

- виявлення ризику (ідентифікація);
- вимірювання (оцінка);
- моніторинг;
- контроль;
- звітування;
- управління ризиком (вибір рішень щодо управлінського впливу для пом'якшення або уникнення ризику).

6.1.2. **Ринковий ризик** - ризик виникнення збитків чи додаткових втрат або недоотримання запланованих доходів, або виникнення несприятливих змін у фінансовому стані, прямо чи опосередковано зумовлений зміною вартості активів та зобов'язань:

- **Ризик інвестицій в акції** - ризик, пов'язаний з чутливістю вартості активів та зобов'язань Страховика до коливання ринкової вартості акцій;
- **процентний ризик** - виникнення збитків або додаткових втрат, або недоотримання запланованих доходів унаслідок впливу несприятливих змін процентних ставок, який пов'язаний з чутливістю вартості активів та зобов'язань Страховика до строкової структури процентних ставок або до коливань процентних ставок;
- **валютний ризик** - пов'язаний з чутливістю вартості активів та зобов'язань Страховика до зміни рівня або коливання курсів валют;
- **майновий ризик** - пов'язаний з чутливістю вартості активів та зобов'язань Страховика до зміни рівня або коливання ринкових цін на нерухомість;
- **ризик ринкової концентрації** - пов'язаний із недостатньою диверсифікованістю портфеля активів або у зв'язку зі значною схильністю до ризику дефолту одного або кількох пов'язаних емітентів цінних паперів.

6.1.2.1. Організаційна структура управління ринковим ризиком:

- 1 лінія – бізнес-підрозділи Страховика, вертикаль з управління фінансами та майном;
- 2 лінія – головний ризик-менеджер, головний комплаєнс-менеджер;
- 3 лінія – внутрішній аудитор.

6.1.2.2. Управління ризиками за **напрямом інвестування** враховує:

- оцінку рівня безпеки, якості, ліквідності та прибутковості, якого прагне Страховик щодо всього портфеля активів, і як планується цього досягти;
- заходи, яких повинен вжити Страховик для забезпечення того, щоб інвестиції страховика враховували особливості діяльності Страховика, його затверджені ліміти ризику, його платоспроможність;
- власні внутрішні оцінки кредитного ризику контрагентів, у яких розміщено активи Страховика, включаючи контрагентів - центральні органи виконавчої влади;

- кількісні ліміти на активи та ризики, включаючи позабалансові ризики, де це доречно для забезпечення ефективного управління ризиками - досягнення Страховиком бажаного рівня безпеки, якості, ліквідності, прибутковості та доступності для портфеля;
- врахування середовища фінансового ринку;
- умови, за яких Страховик може передати активи в заставу чи позику;
- зв'язок між ринковим ризиком та іншими ризиками за несприятливих сценаріїв;
- процедури моніторингу ефективності інвестицій та перегляду управління ризиками за напрямом інвестування, коли це необхідно.

6.1.2.3. Страховик перед здійсненням будь-якої інвестиції або інвестиційної діяльності оцінює щонайменше:

- його здатність здійснювати інвестиції або інвестиційну діяльність та керувати ними;
- ризики, конкретно пов'язані з інвестицією чи інвестиційною діяльністю, та вплив інвестицій чи інвестиційної діяльності на профіль ризику Страховика;
- узгодженість інвестицій або інвестиційної діяльності з інтересами стейкхолдерів та страхувальників, обмеженнями відповідальності, встановленими Страховиком, та ефективним управлінням портфелем;
- вплив цієї інвестиції або інвестиційної діяльності на якість, безпеку, ліквідність, прибутковість і доступність усього портфеля інвестицій Страховика.

6.1.2.4. Управління ризиками за напрямом управління активами та зобов'язаннями враховує:

- структурну невідповідність між активами та зобов'язаннями, включаючи невідповідність строків погашення цих активів і зобов'язань;
- будь-яку залежність між ризиками різних класів активів та зобов'язань;
- будь-які позабалансові ризики Страховика;
- інструменти управління ризиками, що застосовуються Страховиком під час управління активами і зобов'язаннями, та очікуваний вплив від їх застосування на управління активами та зобов'язаннями;
- процедури ідентифікації та оцінки різного характеру невідповідності між активами та зобов'язаннями (включаючи невідповідність валюти активів зобов'язань);
- визначення дозволених невідповідностей між активами та зобов'язаннями.

6.1.2.5. Управління ризиками за напрямом управління ризиком концентрації передбачає заходи, яких повинен вживати Страховик для визначення джерел ризику концентрації з метою забезпечення того, щоб концентрація ризиків залишалася в межах встановлених Страховиком лімітів ризиків.

6.1.3. **Операційний ризик** - ризик виникнення збитків чи додаткових втрат або недоотримання запланованих доходів внаслідок допущення недоліків або помилок в організації внутрішніх процесів, навмисних або ненавмисних дій працівників чи інших осіб, збоїв у роботі інформаційних систем або внаслідок впливу зовнішніх факторів.

6.1.3.1. Організаційна структура управління операційним ризиком:

- 1 лінія – бізнес-підрозділи Страховика, вертикаль Правління;
- 2 лінія – головний ризик-менеджер, головний комплаєнс-менеджер;
- 3 лінія – внутрішній аудитор.

6.1.3.2. Управління ризиками за напрямом **управління операційним ризиком**, включаючи юридичні ризики, ризики інформаційних систем та інформаційної безпеки Страховика, передбачає:

- заходи, яких повинен вживати Страховик для розподілу чітких обов'язків щодо регулярного виявлення, документування та моніторингу відповідних ризиків, пов'язаних з операційним ризиком;
- ідентифікацію операційних ризиків, яким піддається Страховик або може піддаватися, їх аналіз та оцінку використовуваних інструментів, методів управління операційними ризиками;
- процедури збору та моніторингу подій операційного ризику;
- заходи і внутрішні процеси управління операційними ризиками, включаючи застосування інформаційних систем Страховика;
- ліміти ризику щодо основних сфер операційного ризику Страховика.

Страховик під час управління операційним ризиком може використовувати такий додатковий інструмент як реєстр зовнішніх подій операційного ризику, що може формуватися на основі інформації з відкритих джерел, спеціалізованих баз даних або в межах обміну інформацією між страховиками, та аналіз накопиченої в ньому інформації та інші інструменти.

9.1.3.3. Страховик з метою управління операційним ризиком враховує набір сценаріїв операційного ризику на основі таких підходів:

- збій ключового процесу, персоналу або системи;
- виникнення зовнішніх подій.

6.1.4. **Кредитний ризик/ризик дефолту контрагента** - ризик виникнення збитків чи додаткових втрат або недоотримання запланованих доходів, або виникнення несприятливих змін у фінансовому стані внаслідок невиконання боржником/контрагентом взятих на себе зобов'язань (протягом 12 місяців) відповідно до умов договору.

6.1.4.1. Організаційна структура управління кредитним ризиком/ризиком дефолту контрагента:

- 1 лінія – бізнес-підрозділи Страховика, вертикаль з управління з фінансами;
- 2 лінія – головний ризик-менеджер, головний комплаєнс-менеджер;
- 3 лінія – внутрішній аудитор.

Управління кредитним ризиком передбачає управління, контроль та звітування додатково до положень, визначених у главах 27, 28 розділу VII Положення 194, про ризик дефолту контрагента.

6.1.4.2. Система управління кредитним ризиком/ризиком дефолту контрагента – процес, що послідовно проходить наступні етапи:

- виявлення ризику (ідентифікація);
- вимірювання (оцінка);
- управління ризиком (вибір рішень щодо управлінського впливу для пом'якшення або уникнення ризику);
- контроль (моніторинг, звітування).

6.1.5. **Ризик ліквідності** - імовірність виникнення збитків або додаткових втрат або недоотримання запланованих доходів унаслідок неспроможності Страховика забезпечувати фінансування зростання активів та/або виконання своїх зобов'язань у належні строки.

6.1.5.1. Управління ризиком ліквідності оцінює фінансову стабільність Страховика, спроможність розширювати обсяги активних операцій та протистояти негативним наслідкам кризових ситуацій.

6.1.5.2. Завдання управління ризиком ліквідності полягає у встановленні оптимального співвідношення між активами та зобов'язаннями як з погляду потреб ліквідності, так і щодо їх доходності та вартості.

6.1.5.3. Організаційна структура управління ризиком ліквідності:

- 1 лінія – бізнес-підрозділи Страховика, вертикаль з управління фінансами;
- 2 лінія – головний ризик-менеджер, головний комплаєнс-менеджер;
- 3 лінія – внутрішній аудитор.

6.1.5.4. Система управління ризиками **за напрямом управління ризиком ліквідності** передбачає:

- визначення загальних потреб у ліквідності в короткостроковій та довгостроковій перспективі, включаючи відповідний запас ліквідності для захисту від дефіциту ліквідності, та заходи, які повинен вживати Страховик для врахування як короткострокового, так і довгострокового ризику ліквідності;
- визначення відповідності складу активів Страховика з точки зору їх характеру, строку їх погашення та ліквідності з метою виконання зобов'язань Страховика в міру настання строку їх погашення;
- визначення рівня невідповідності між надходженням та вибуттям грошових коштів щодо активів і зобов'язань, включаючи очікувані грошові потоки страхування та перестрахування (GAP-аналіз) та план реагування на зміни в очікуваних надходженнях та вибутті грошових коштів;
- моніторинг ліквідних активів Страховика, включаючи кількісну оцінку потенційних витрат, що виникають у результаті реалізації активів;
- визначення та вартість альтернативних інструментів фінансування;
- розгляд впливу очікуваного нового напрямку діяльності Страховика на стан ліквідності.

6.1.6. **Репутаційний ризик** - ризик виникнення збитків або додаткових втрат, або недоотримання запланованих доходів унаслідок несприятливого сприйняття іміджу Страховика клієнтами, контрагентами, акціонерами, наглядовими та контролюючими органами.

6.1.7. **Стратегічний ризик** - ризик виникнення збитків або додаткових втрат, або недоотримання запланованих доходів унаслідок неправильних управлінських рішень та неадекватного реагування на зміни в бізнес-середовищі.

6.1.7.1 Організаційна структура управління стратегічними та репутаційними ризиками:

- 1 лінія – бізнес-підрозділи Страховика, вертикаль Правління;
- 2 лінія – головний ризик-менеджер, головний комплаєнс-менеджер;
- 3 лінія – внутрішній аудитор.

6.1.7.2 Система управління **стратегічними та репутаційними ризиками** Страховика, які не включаються до операційного ризику, передбачає управління, контроль та звітування про:

- рівень фактичного та потенційного стратегічного та репутаційного ризику і взаємозв'язок між цими ризиками та іншими ризиками Страховика;
- ключові аспекти, що впливають на репутацію Страховика, враховуючи очікування зацікавлених сторін і чутливість ринку.

6.1.8. **Комплаєнс-ризик** – ризик виникнення збитків та/або санкцій, додаткових втрат або недоотримання запланованих доходів або втрати репутації внаслідок невідповідності діяльності страховика вимогам законодавства та/або іншим вимогам (правилам, стандартам, принципам) щодо здійснення такої діяльності, яких повинен

дотримуватися або прийняв рішення дотримуватися страховик, правил добросовісної конкуренції, кодексу поведінки (етики), виникнення конфлікту інтересів, а також внутрішніх документів Страховика.

6.1.9. Управління ризиками за напрямом перестрахування та інших інструментів зниження ризику додатково передбачає:

- заходи, яких повинен вжити Страховик для забезпечення вибору перестрахування або інших інструментів зниження ризику;
- заходи, яких повинен вжити Страховик для оцінки того, які інструменти зниження ризику є прийнятними відповідно до характеру ризиків і можливостей Страховика управляти та контролювати ризики, пов'язані з цими інструментами;
- вимірювання (оцінку) Страховиком кредитного ризику, пов'язаного з інструментами зниження ризику;
- визначення рівня передачі ризику, що відповідає визначеним Страховиком лімітам ризиків, і який вид угод про перестрахування є найбільш прийнятним з огляду на профіль ризику Страховика;
- принципи відбору контрагентів зі зниження ризику та процедури оцінки та моніторингу кредитоспроможності та диверсифікації контрагентів з перестрахування;
- процедури оцінки ефективності передачі ризику в перестрахування та врахування ризику, який бере на себе Страховик, без урахування перестрахування;
- процедури управління ліквідністю для вирішення будь-яких часових розбіжностей між страховими виплатами за заявленими вимогами та отриманням відшкодування від перестраховиків.

7. ПРОЦЕСИ ТА ІНСТРУМЕНТИ ЩОДО ВИЯВЛЕННЯ, ВИМІРЮВАННЯ, МОНІТОРИНГУ, КОНТРОЛЮ ТА ЗВІТУВАННЯ ЩОДО РИЗИКІВ, ВКЛЮЧАЮЧИ КРИТЕРІЇ СУТТЄВОСТІ, ЩО ЗАСТОСОВУЮТЬСЯ СТРАХОВИКОМ ДО НОВИХ РИЗИКІВ ТА ПОРЯДОК ЇХ ВИЯВЛЕННЯ

- 7.1. Страховик створює систему управління ризиками, що відповідає його розміру, особливості діяльності Страховика, його плану діяльності, характеру та обсягів страхових послуг, профілю ризику та забезпечує виявлення, вимірювання (оцінку), моніторинг, звітування, контроль та пом'якшення/уникнення всіх суттєвих ризиків Страховика.
- 7.2. Невід'ємною частиною процесу управління ризиками є ефективні процеси та інструменти виявлення, вимірювання, моніторингу, контролю, звітування ризику, включаючи критерії суттєвості, що застосовуються Страховиком до нових ризиків.
- 7.3. Управління суттєвими ризиками Страховика забезпечується шляхом своєчасного виявлення, вимірювання, моніторингу, контролю та звітування щодо суттєвих ризиків та здійснюється у відповідності до Політики з управління ризиками Страховика, положень та процедур, які Страховик розробляє та забезпечує своєчасну їх актуалізацію.

7.4. Виявлення ризиків

Виявлення ризику – це визнання та розуміння наявних ризиків або ризиків, що можуть виникнути в зв'язку з новими діловими ініціативами. Виявлення ризику є постійним процесом, що здійснюється як на рівні окремої операції, так і на рівні портфелів.

Страховик виявляє ризики:

- в процесі прийняття рішення про проведення операцій;
- при запровадженні нових продуктів;
- в ході наступного моніторингу операцій.

7.5. Вимірювання ризиків

- Вимірювання ризиків – визначення величини ризиків, що має на увазі якісну, так і, де це доречно та можливо, кількісну оцінку ризиків.
- Вимірювання ризиків, проведене Страховиком, повинно бути задокументоване, включаючи детальний опис та пояснення ризиків, що охоплюються вимірюванням, використані підходи, а також ключові судження та припущення, що були зроблені під час такого вимірювання.
- Страховик для вимірювання (оцінки) ризиків повинен використовувати дані, що є достовірними, повними, точними та відповідними вимогам, установленим нормативно-правовим актом Національного банку, що визначає порядок формування Страховиками технічних резервів щодо вимог до достатності та якості даних.

7.5.1. Страховик під час обрання моделей та інструментів вимірювання (оцінки) ризиків враховує таке:

- особливості своєї діяльності, характер, обсяг операцій, профіль ризику;
- потреби Страховика для здійснення своєї діяльності;
- досвід та кваліфікацію осіб, які здійснюватимуть вимірювання (оцінку) ризиків за допомогою таких моделей та інструментів вимірювання (оцінки).

7.5.2. Страховик в залежності від певної категорії ризику може використовувати наступні методи (інструменти) управління ризиками:

- прийняття ризику, що передбачає утримання ризиків на рівні, що перебуває в межах визначеного /визначеної Страховиком ризик-апетиту або схильності до ризиків та не створює загрози для клієнтів, акціонерів Страховика та його фінансового стану;
- пом'якшення або зниження ризику, що передбачає можливість зменшення ймовірності прояву ризику та/або зменшення впливу ризику на результати діяльності, коригування певних процесів та/або впровадження додаткових контрольних заходів;
- уникнення ризику, що передбачає відмову від здійснення певних операцій чи володіння активом або припинення ділових відносин, які наражають Страховика на ризик;
- інші інструменти, доступні для застосування.

7.5.3. Страховик забезпечує своєчасну актуалізацію даних, що використовуються для розрахунку величини ризиків, та здійснює перевірку їх достовірності, повноти, точності та відповідності, а також здійснює перегляд ефективності застосовуваних ним моделей та інструментів оцінки ризиків.

7.5.4. Страховик з метою вимірювання (оцінки) ризиків та визначення своєї спроможності протистояти факторам ризиків, на які такий Страховик наражається під час своєї діяльності або які можуть виникнути в майбутньому, здійснює стрес-тестування та самостійно встановлює їх наповнення, перелік ризиків, за якими здійснює стрес-тестування, методи, порядок та частоту їх проведення.

7.6. Контроль ризику

- Контроль за ризиками є одним із ключових елементів ефективної системи внутрішнього контролю, що забезпечує пом'якшення ризиків діяльності Страховика до прийняттого рівня.
- Контроль за ризиками є дійовим інструментом управління, який здійснюється через ліміти, які встановлюються із урахуванням діяльності Страховика, її складності, видів послуг - для контролю у звичайних умовах.

7.7. Моніторинг ризику

- Моніторинг ризиків – процес регулярного аналізу показників ризиків та прийняття рішень, направлених на їх мінімізацію.

- Система моніторингу ризиків побудована за принципами організації надійної та ефективної інформаційної системи та агрегування даних щодо ризиків, зокрема направлена на задоволення вимог щодо надання точної, своєчасної інформації.
- Страховик здійснює активний моніторинг ризиків, для чого організовано систему збору, обробки та аналізу інформації.

7.8. Звітності по ризику

Звітність про ризики Страховика повинна містити актуальну інформацію про ризики, своєчасно надаватися Наглядовій раді, комітетам, Правлінню та іншим користувачам, які приймають рішення та забезпечувати повне розуміння ними ситуації щодо рівня ризиків Страховика для прийняття своєчасних та адекватних управлінських рішень.

Управлінська звітність про ризики формується з дотриманням наступних принципів:

- точність, вивіреність та достовірність відображення рівня прийнятого Страховиком ризику;
- комплексність - охоплювати всі види ризиків Страховика, визначені Політикою управління ризиками Страховика;
- чіткість та інформативність - надавати чітку та однозначну інформацію, бути достатньо вичерпною для прийняття своєчасних та адекватних управлінських рішень;
- періодичність та поширення серед користувачів звітності про ризики із забезпеченням конфіденційності.

Періодичність управлінської звітності про ризики надається не рідше, ніж:

- один раз на квартал для узагальнених звітів про ризики;
- один раз на рік для детальних звітів про ризики.

7.8.1. Перелік управлінської звітності, що надається Правлінню Страховика, Наглядовій Раді Страховика визначається внутрішніми нормативними документами, що регулюють управління відповідними ризиками.

7.8.2. Наглядова рада Страховика є головним користувачем управлінської звітності про ризики (RAS Dashboard - може бути представлений у вигляді графіків, діаграм, кольорових індикаторів і таблиць), формує запити та забезпечує отримання інформації, необхідної для виконання своїх функцій.

7.8.3. Правління Страховика є ключовим користувачем управлінської звітності про ризики, а також забезпечує запити та отримання інформації, необхідної для виконання своїх функцій.

7.9. Критерії суттєвості до нових ризиків та порядок їх виявлення

7.9.1. Критерії суттєвості, що застосовуються Страховиком до нових ризиків та порядок їх виявлення визначаються Страховиком з урахуванням його бізнес-моделі, розміру, складності, обсягів, видів, характеру здійснюваних ним операцій, організаційної структури та профілю ризику Страховика.

7.9.2. Для ідентифікації суттєвості Страховик здійснює моніторинг репутаційного, стратегічного ризиків та може використовувати такі критерії суттєвості:

Відомий ризик	Показники, фактори та поріг суттєвості
Репутаційний ризик	призвело до панічних настроїв з боку клієнтів – відтік понад 10 відсотків клієнтів за звітний період;
	наявні випадки невиконання Страховиком узгоджених договірних зобов'язань перед клієнтами. Кількість скарг клієнтів більше 10 випадків за звітний квартал;
Стратегічний ризик	недоотримання запланованого планом діяльності показника операційного прибутку за останні 2 квартали більш ніж на 10%;
	наявне нестабільне та/або непрогнозоване та/або несприятливе економічне та політичне середовище, що суттєво впливає/перешкоджає діяльності Страховика

Відомий ризик	Показники, фактори та поріг суттєвості
	(зменшення доходів або збільшення витрат, які напряму пов'язані з цими подіями, більш ніж на 10% за звітний квартал);

7.9.3. Фактори, викладені у п.6.9. цієї Політики не є вичерпними. У процесі ідентифікації можуть використовуватися інші показники суттєвості, логічні та експертні оцінки, або власне судження Страховика яка базується на історичному досвіді.

7.9.4. Страховик ідентифікує відомий ризик як суттєвий при наявності хоча б одного критерію суттєвості, зазначеного у п.6.9. цієї Політики.

7.9.5. Страховик регулярно, не рідше ніж раз на рік проводить оцінку ризиків, на які він може наражатися у своїй діяльності, на предмет суттєвості.

7.9.6. Актуальність переліку суттєвих ризиків щороку переглядається Наглядовою Радою на підставі звіту про суттєві ризики.

7.9.7. У випадку, коли ризик набуває статусу суттєвості, Страховик створює систему управління таким ризиком, яка забезпечує виявлення, вимірювання (оцінку), моніторинг, звітування, контроль та пом'якшення.

7.10. Система забезпечення безперервної діяльності

Страховик для забезпечення своєї безперервної діяльності та підвищення фінансової стійкості складає та на регулярній основі оновлює у строки передбачені нормативно-правовими актами НБУ:

- План безперервної діяльності (BCP - Business Continuity Plan), що забезпечує обмеження перерв у роботі Страховика та уможливить безперервність виконання Страховиком його ключових функцій та ключових процесів у разі настання надзвичайної обставини;
- План відновлення діяльності (Recovery Plan) на випадок настання кризових ситуацій, унаслідок яких прийнятний регулятивний капітал страховика для виконання вимог до капіталу платоспроможності не перевищуватиме 120 відсотків капіталу платоспроможності та/або будуть наявні значні ризики порушення вимог до капіталу платоспроможності, який забезпечуватиме гарантування відновлення протягом не більше 180 днів із дня встановлення порушення вимог до капіталу платоспроможності, фінансового стану Страховика;
- План фінансування на випадок порушення вимог до мінімального капіталу та/або наявності значних ризиків порушення вимог до мінімального капіталу в наступні три місяці, що гарантуватиме відновлення фінансового стану Страховика та виконання ним вимог щонайменше до мінімального капіталу протягом не більше 90 днів із дня, коли було встановлено порушення вимог до мінімального капіталу.

8. ЛІМІТИ РИЗИКІВ ЗА ВИЗНАЧЕНИМИ ВИДАМИ ВІДПОВІДНО ДО РИЗИК-АПЕТИТУ СТРАХОВИКА ТА ПОРЯДОК КОНТРОЛЮ ЗА ЇХ ДОТРИМАННЯМ

8.1.Перелік лімітів та порядок їх встановлення

8.2. Готовність/схильність Страховика приймати ризики каскадується на нижчі рівні організації шляхом встановлення лімітів ризику.

8.3.Ліміти ризиків складають логічну послідовну систему та засновані на готовності приймати ризики, оцінці ризиків, стрес-сценаріях та планах розвитку бізнесу.

8.4.Правління відповідальне за затвердження/встановлення значень лімітів ризиків згідно визначеного переліку.

8.5.Правління може делегувати свої функції щодо затвердження/встановлення значень лімітів ризиків на інші колегіальні органи Страховика. При цьому Правління залишається відповідальним за виконання делегованим ним функцій.

8.6.Перелік обов'язкових лімітів ризиків включає:

щодо андеррайтингових ризиків:

№ з/п	ПОКАЗНИК ЛІМІТУ	КОМЕНТАР
1.	максимальні витрати щодо ризику за преміями і резервами в страхуванні іншому, ніж страхування життя	ризик виникнення збитків або додаткових втрат, або недоотримання запланованих доходів, або виникнення несприятливої зміни вартості страхових зобов'язань, викликаний коливаннями частоти настання, середніх розмірів та розподілу настання страхових випадків, а також строків їх урегулювання та розмірів страхових виплат за ризиками страхування іншого, ніж страхування життя
2.	максимальні витрати щодо катастрофічного ризику у страхуванні іншому, ніж страхування життя	ризик виникнення збитків або додаткових втрат, або недоотримання запланованих доходів, або виникнення несприятливої зміни вартості страхових зобов'язань, спричинений значною невизначеністю припущень під час формування страхових тарифів (або визначення розмірів страхових платежів) і формування технічних резервів, пов'язаних із надзвичайними або винятковими подіями (включаючи епідемії, карантинні обмеження, воєнно-політичні події та їх наслідки)

щодо ринкових ризиків:

№ з/п	ПОКАЗНИК ЛІМІТУ	КОМЕНТАР
1.	максимальні витрати щодо ризику інвестицій в акції	ризик, пов'язаний із чутливістю вартості активів та зобов'язань Страховика до коливання ринкової вартості акцій
2.	максимальні витрати щодо ризику процентної ставки	ризик виникнення збитків або додаткових втрат, або недоотримання запланованих доходів унаслідок впливу несприятливих змін процентних ставок, який пов'язаний з чутливістю вартості активів та зобов'язань Страховика до строкової структури процентних ставок або до коливань процентних ставок
3.	максимальні витрати щодо валютного ризику	ризик, пов'язаний із чутливістю вартості активів та зобов'язань Страховика до зміни рівня або коливання курсів валют
4.	максимальні витрати щодо ризику ринкової концентрації	ризик, пов'язаний із недостатньою диверсифікованістю портфеля активів або у зв'язку зі значною схильністю до ризику дефолту одного або кількох пов'язаних емітентів цінних паперів
5.	максимальні витрати щодо майнового ризику	ризик, пов'язаний з чутливістю вартості активів та зобов'язань Страховика до зміни рівня або коливання ринкових цін на нерухомість

щодо кредитного/ризиків дефолту контрагента:

№ з/п	ПОКАЗНИК ЛІМІТУ	КОМЕНТАР
1.	максимальні витрати щодо ризику дефолту контрагента	ризик виникнення збитків або додаткових втрат, або недоотримання запланованих доходів, або виникнення несприятливої зміни вартості страхових зобов'язань, викликаний невиконанням контрагентом своїх договірних зобов'язань

щодо операційного ризику:

№ з/п	ПОКАЗНИК ЛІМІТУ	КОМЕНТАР
1.	максимально припустимі втрати від події операційного ризику	ризик фінансових втрат, що виникає через недоліки корпоративного управління, надійності технологій, процесів оброблення інформації, контрольованості, безперервності роботи, системи внутрішнього контролю або неадекватність інформаційних технологій і процесів оброблення інформації з точки зору керованості, універсальності, надійності, контрольованості і безперервності роботи, а також помилки та несанкціоновані дії персоналу
2.	максимально припустимі втрати від подій юридичного ризику	ризик виникнення збитків або додаткових втрат, або недоотримання запланованих доходів унаслідок неочікуваного застосування норм законодавства через можливість їх неоднозначного тлумачення або унаслідок визнання недійсними правочину/договору (окремої його частини) у зв'язку з невідповідністю вимогам законодавства

щодо комплаєнс-ризиків:

№ з/п	ПОКАЗНИК ЛІМІТУ	КОМЕНТАР
1.	максимально припустимі втрати від подій комплаєнс-ризиків	ризик виникнення збитків та/або санкцій, додаткових витрат або неотримання запланованих доходів або втрати репутації внаслідок невідповідності діяльності Страховика вимогам законодавства та/або іншим вимогам щодо здійснення такої діяльності, яких повинен дотримуватися або прийняв рішення дотримуватися Страховик, правил добросовісної конкуренції, кодексу поведінки (етики), виникнення конфлікту інтересів, а також внутрішніх документів Страховика

щодо ризику репутації:

№ з/п	ПОКАЗНИК ЛІМІТУ	КОМЕНТАР
1.	Репутаційний ризик	ризик виникнення збитків або додаткових втрат, або недоотримання запланованих доходів унаслідок несприятливого сприйняття іміджу Страховика клієнтами, контрагентами, акціонерами, наглядовими та контролюючими органами

щодо стратегічного ризику:

№ з/п	ПОКАЗНИК ЛІМІТУ	КОМЕНТАР
2.	Стратегічний ризик	ризик виникнення збитків або додаткових втрат, або недоотримання запланованих доходів унаслідок неправильних управлінських рішень та неадекватного реагування на зміни в бізнес-середовищі

8.7. Страховик може додатково розглядати встановлення обмежень щодо Розділу 7 цієї Політики.

8.8. Значення лімітів ризиків переглядаються за потреби по результатах аналізу звітів з ризиків але не рідше ніж раз на рік. Перегляд здійснюється на підставі пропозицій бізнес-підрозділів та Головного ризик-менеджера.

8.9. Контроль дотримання лімітів

- У Страховика впроваджено ефективні процедури контролю за дотриманням лімітів ризиків.
- Кожен суб'єкт системи управління ризиками усвідомлює свою відповідальність за дотримання лімітів.
- Попередній контроль, направлений на недопущення перевищення ліміту, полягає у перевірці стану утилізації ліміту під час проведення операцій підрозділами 1 лінії захисту.

8.10. Режим контролю ліміту є невід'ємним його атрибутом та обов'язково здійснюється не рідше разу на календарний місяць. Позиції мають бути у встановлених межах на заздалегідь визначену звітну дату. За потреби чи наявності інформації може додатково здійснюватися щоденно.

8.11. Ліміти мають бути дотримані у відповідності до режиму контролю. Режим контролю лімітів за ризиками визначається Правлінням та/або іншим колегіальним органом.

8.12. Головний ризик-менеджер забезпечує моніторинг та попередження порушень лімітів ризику та контролює наближення показників ризиків до лімітів, ініціює вжиття заходів для попередження їх порушень. Головний ризик-менеджер здійснює контроль за дотриманням лімітів залежно від режиму контролю ліміту.

8.13. Звіти про результати контролю за дотриманням лімітів надаються за формою та у терміни, що визначені для управлінської звітності.

9. МЕТОДИ, ПОЛОЖЕННЯ, МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ, КЛЮЧОВІ ПРИПУЩЕННЯ ТА ОБМЕЖЕННЯ В УПРАВЛІННІ РИЗИКАМИ

9.1. Страховик використовує/може використовувати наступні методи управління ризиками:

- горизонтальний метод – базується на дослідженні динаміки показників, що характеризують ризик у часі. Під час застосування такого методу виконуються

розрахунки темпів росту (приросту) окремих показників за визначені часові періоди та окреслення загальних тенденцій змін показників;

- вертикальний метод – полягає у структуруванні окремих показників та розрахунку питомої ваги кожної складової. Метод використовується для структурного аналізу активів та пасивів;
- порівняльний метод – співставлення окремих груп показників, розрахунок абсолютних та відносних відхилень;
- коефіцієнтний метод – будується на основі використання різноманітних розрахункових коефіцієнтів, що якісно характеризують ризик;
- факторний метод – дослідження впливу окремих факторів на рівень того чи іншого ризику;
- метод вартості під ризиком (VaR) або метод очікуваних втрат (Expected Shortfall, ES) – дослідження волатильності курсів, цін на нерухомість, на валютний та майновий ризики;
- метод модифікованої дюрації - дослідження зміни дохідності внаслідок впливу несприятливих змін процентних ставок, який пов'язаний з чутливістю вартості активів та зобов'язань Страховика до строкової структури процентних ставок або до коливань процентних ставок;
- методи Монте-Карло, ARCH і GARCH-моделі – використовується при історичному та сценарному моделюванні.

9.2. Положення, методичні вказівки з управління ризиками включають, зокрема, таке:

- наявність управлінських процедур, в яких доцільно передбачити відповідальність колегіальних органів, підрозділів та уповноважених осіб за управління ризиками;
- наявність правил та процедур, в яких доцільно передбачити, зокрема, механізм з управління ризиками, що включає: організаційну структуру з управління ризиками, яка забезпечує контроль за виконанням учасниками відповідних вимог у частині управління ризиками, встановленими законодавством та нормативно-правовими актами НБУ;
- регулярне інформування Наглядової Ради щодо стану управління ризиками;
- порядок обміну інформацією, необхідною для управління ризиками всередині Страховика;
- періодичну оцінку якості функціонування операційних і технологічних засобів та процедур;
- наявність чітких цілей з управління ризиками, які доцільно узгоджувати з бізнес-цілями Страховика та ринком, на якому Страховик здійснює свою діяльність.

9.3. Страховик використовує зрозумілі, обґрунтовані та задокументовані припущення та обмеження під час оцінки ризиків, які мають відповідати Стратегії Страховика/плану діяльності, зокрема:

- самостійно визначає припущення та обмеження, ґрунтуючись як власному досвіді, так і на статистиці українського та світового ринків.
- для визначення припущень та обмежень Страховик може обирати історичне моделювання, параметричну модель, сценарне моделювання за методом Монте-Карло, ARCH і GARCH-моделі;
- припущення та обмеження можуть використовуватися зокрема щодо зменшення надходження страхових премій, зміни джерел фінансування, знецінення/унеможливлення використання активів, погіршення якості обслуговування клієнтами та інших складових, залежно ввід власної та ринкової ситуації;
- Правління затверджує припущення та обмеження, що використовуються для вимірювання ризиків.

- Страховик формує судження щодо обґрунтованості припущень та обмежень для вимірювання ризиків.
- Страховик здійснює перегляд припущень та обмежень у разі зміни ринкового середовища, але не рідше ніж раз на рік.

10. ЗВІТНІСТЬ ЩОДО РИЗИКІВ, ПОРЯДОК І ПЕРІОДИЧНІСТЬ/ТЕРМІНИ ЇЇ НАДАННЯ КОРИСТУВАЧАМ

- 10.1. Звітність про ризики Страховика повинна містити актуальну інформацію про ризики, своєчасно надаватися Наглядовій Раді, Правлінню Страховика та іншим користувачам, які приймають рішення, та забезпечувати повне розуміння ними ситуації щодо рівня ризиків Страховика для прийняття своєчасних та адекватних управлінських рішень.
- 10.2. В рамках організації моніторингу ризиків Страховик визначає вимоги до переліку та формату (інформаційного наповнення) форм управлінської звітності, порядку та періодичності її надання суб'єктам системи управління ризиками.
- 10.3. Управлінська звітність щодо ризиків обов'язково включає звіти про:
- дані подій за видами ризиків, аналізу їх динаміки;
 - зміни до профілю ризиків Страховика, що відбулися;
 - виявлені нові ризики та результати їх вимірювання (оцінки);
 - результати вимірювання (оцінки) ризиків за новими продуктами, значними змінами в діяльності Страховика;
 - дотримання вимог внутрішніх документів з управління ризиками, включаючи інформацію щодо авторизованих перевищень і порушень лімітів ризиків.
- 10.4. Перелік управлінської звітності щодо ризиків, порядок та періодичність/терміни її надання користувачам наведені у Додатку 1 до цієї Політики. Вимоги щодо наповнення та форм звітів наведені у Додатках 2-6 до цієї Політики.

11. ЕСКАЛАЦІЯ ПОРУШЕНЬ

- 11.1. Метою ескалації порушень ризик-апетитів та лімітів ризиків є організація ефективного контролю рівня ризиків, забезпечення належного виявлення, вимірювання, моніторингу порушень ризик-апетитів та лімітів ризиків, звітування щодо таких порушень та розробка заходів щодо їх усунення.
- 11.2. Ескалація порушень ризик-апетитів та лімітів, як елемент культури внутрішнього контролю, передбачає інформування Наглядової Ради, Правління про виявлені факти порушення встановлених ризик-апетитів, лімітів ризиків, які діють у Страховика.
- 11.3. Процедура ескалації порушень ризик-апетитів та лімітів ризиків передбачає подання інформації щодо фактичного стану показників на момент порушення, фактичного значення на момент інформування, причин порушення, рекомендацій щодо заходів із їх усунення, порядок та строки надання інформації.
- 11.4. Процедура ескалації порушень ризик-апетитів та лімітів ризиків інтегрована у загальну систему управління ризиками і забезпечує вирішення наступних задач:
- виявлення, вимірювання, моніторинг та контроль за ризиками;
 - формування контрольного середовища в системі управління ризиками;
 - розподіл функцій, обов'язків і повноважень з ескалації порушень ризик-апетитів та лімітів ризиків між суб'єктами системи управління ризиками, а також між працівниками Страховика, їх відповідальність та порядок взаємодії;
 - розкриття інформації про ризики суб'єктам системи управління ризиками.
- 11.5. Діяльність з ескалації порушень ризик-апетитів та лімітів ризиків здійснюється через організаційну структуру Страховика, яка передбачає чіткий розподіл функціоналу учасників процесу, їх повноваження, відповідальність та порядок взаємодії.

- 11.6. Культура управління ризиками та внутрішнього контролю вимагає визнання та усвідомлення своїх обов'язків та відповідальності від всіх учасників на всіх рівнях управління.

Ескалація порушень ризик-апетитів

- 11.7. У випадку, коли Головний ризик-менеджер та/або Головний комплаєнс-менеджер виявляють факти порушення ризик-апетитів, починається процедура ескалації, яка насамперед передбачає негайне (одночасне), не пізніше наступного робочого дня після виявлення факту порушення, інформування Наглядової Ради, Правління Страховика.
- 11.8. Головний ризик-менеджер та/або Головний комплаєнс-менеджер надають Наглядовій Раді, Правлінню інформацію про причини порушення ризик-апетитів та пропозиції щодо заходів з їх усунення. Інформація про причини порушення ризик-апетитів та заходи з їх усунення може бути надана на розгляд під час інформування про факт недотримання обмежень. Якщо інформацію про причини порушення ризик-апетитів та рекомендації щодо заходів із їх усунення не було надано під час інформування про факт недотримання, вони мають бути надані на розгляд Наглядовій Раді не пізніше 7 (семи) робочих днів від дати інформування, якщо інше не передбачено рішенням Наглядової Ради.
- 11.9. Процедури розгляду та оформлення рішень Наглядової Ради щодо ескалації порушень ризик-апетитів не відрізняються від процедур щодо розгляду будь-яких інших питань, визначених у Положенні про Наглядову Раду.
- 11.10. Головний ризик-менеджер та/або Головний комплаєнс-менеджер мають право запитувати у структурних підрозділів першої лінії захисту будь-яку інформацію, яка є необхідною для виявлення конкретних причин порушення ризик-апетитів та формування пропозицій щодо заходів з їх усунення.
- 11.11. Структурні підрозділи першої лінії захисту зобов'язані надати всю інформацію, яка є необхідною для виявлення конкретних причин порушення ризик-апетитів та формування пропозицій щодо заходів з їх усунення (у межах своїх повноважень та компетенції), за запитом Головного ризик-менеджера та/або Головного комплаєнс-менеджера в терміни, зазначені у запиті.
- 11.12. Наглядова Рада приймає рішення про затвердження заходів із усунення порушень ризик-апетитів та термінів їх виконання та здійснює контроль за станом їх виконання.

Ескалація порушень лімітів ризиків

- 11.13. У випадку, коли підрозділи, що належать до 1 лінії захисту, виявляють факти порушення лімітів ризиків, починається процедура, яка насамперед передбачає негайне, у день виявлення факту порушення, інформування Головного ризик-менеджера та/або Головного комплаєнс-менеджера про факт порушення.
- 11.14. У випадку, коли Головний ризик-менеджер та/або Головний комплаєнс-менеджер виявляють факти порушення лімітів ризиків, починається процедура ескалації, яка насамперед передбачає негайне, не пізніше наступного робочого дня після виявлення факту порушення ліміту, інформування Наглядової Ради та Правління про факт порушення лімітів.
- 11.15. Головний ризик-менеджер та/або Головний комплаєнс-менеджер надають Наглядовій Раді та Правлінню інформацію про причини порушення лімітів та пропозиції щодо заходів з їх усунення. Інформація про причини порушення лімітів та заходи із їх усунення може бути надана на розгляд під час інформування про факт недотримання обмежень. Якщо інформація про причини порушення лімітів ризиків та рекомендації щодо заходів із їх усунення не було надано під час інформування про факт недотримання, вони мають бути надані на розгляд колегіальних органів, задіяних у процедурі ескалації порушень лімітів ризиків, не пізніше 7 (семи) робочих днів від дати інформування, якщо інше не передбачено рішенням Наглядової Ради.

- 11.16. Процедури розгляду та оформлення рішень колегіальних органів, задіяних у процедурі ескалації порушень лімітів ризиків, не відрізняються від процедур щодо розгляду будь-яких інших питань цими колегіальними органами, визначених у відповідних положеннях про такі колегіальні органи.
- 11.17. Головний ризик-менеджер та/або Головний комплаєнс-менеджер мають право запитувати у структурних підрозділів першої лінії захисту будь-яку інформацію, яка є необхідною для виявлення конкретних причин порушення лімітів ризиків та формування пропозицій щодо заходів з їх усунення.
- 11.18. Структурні підрозділи першої лінії захисту зобов'язані надати всю інформацію, яка є необхідною для виявлення конкретних причин порушення лімітів ризиків та формування пропозицій щодо заходів з їх усунення (у межах своїх повноважень та компетенції), за запитом Головного ризик-менеджера та/або Головного комплаєнс-менеджера в терміни, зазначені у запиті.
- 11.19. Наглядова Рада, розглянувши інформацію щодо фактів порушень лімітів, може надати рекомендації Правлінню щодо заходів та термінів їх врегулювання.
- 11.20. Правління у терміни, зазначені у внутрішніх документах Страховика, забезпечує розробку та затвердження заходів щодо усунення порушень лімітів.
- 11.21. Правління приймає рішення щодо методу врегулювання порушення лімітів за ризиками, вживає заходи із запобігання їх подальшому перевищенню/порушенню та інформує Наглядову Раду про перебіг заходів (у випадку довгострокових процедур).
- 11.22. У випадку успішності заходів із приведення значень лімітів ризиків до встановлених обмежень (із урахуванням термінів виконання заходів), інформування про завершення заходів Наглядової Ради не є обов'язковим та відбувається у штатному режимі шляхом подання регулярної звітності про ризики, у т.ч. про дотримання лімітів ризиків.
- 11.23. У випадку, коли вживані заходи не призвели до врегулювання порушення лімітів у встановлені терміни, Правління, Головний ризик-менеджер та/або Головний комплаєнс-менеджер негайно, не пізніше наступного робочого дня після завершення терміну заходів, інформують Наглядову Раду про ситуацію, що склалася.
- 11.24. Інформація про факти порушення ризик-апетитів та лімітів ризиків обов'язково відображається у регулярній звітності щодо стану дотримання ризик-апетитів та лімітів ризиків та є частиною загальної системи звітності про ризики.
- 11.25. Відповідальність за своєчасне інформування про факти недотримання встановлених значень ризик-апетитів та лімітів ризиків покладається на Головного ризик-менеджера та/або Головного комплаєнс-менеджера у межах їх повноважень та відповідальності, визначених посадовими інструкціями.
- 11.26. Відповідальність за надання повної та достовірної інформації для складання звітності про дотримання ризик-апетитів та лімітів ризиків, а також інформації про причини порушень встановлених обмежень покладається на підрозділи першої лінії захисту у межах повноважень та відповідальності, визначених положеннями про структурні підрозділи.

12. ПРОЦЕС ПОГОДЖЕННЯ З НАГЛЯДОВОЮ РАДОЮ, ЩО ПОТРІБНИЙ ЗА БУДЬ-ЯКИХ ОЧІКУВАНИХ ВІДХИЛЕННЯХ ВІД СТРАТЕГІЇ УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ, ДЕКЛАРАЦІЇ СХИЛЬНОСТІ ДО РИЗИКІВ, ЛІМІТІВ РИЗИКІВ

12.1. Наглядова Рада має право делегувати колегіальним органам Страховика повноваження щодо погодження на здійснення операцій, що призводять до відхилень від Стратегії, до перевищення ризик-апетитів та лімітів ризиків. У такому разі Наглядова Рада затверджує процедуру контролю за використанням цих повноважень. Така процедура повинна обов'язково містити:

- види ризиків, щодо яких дозволяються авторизовані перевищення;
- максимальний обсяг авторизованого перевищення;
- вимоги до документування рішення щодо авторизованого перевищення;

- порядок інформування Наглядової Ради щодо авторизованих перевищень.
- 12.2. Страховик накопичує інформацію щодо авторизованих перевищень та порушень лімітів ризиків.
- 12.3. Наглядова Рада проводить позачерговий перегляд значень лімітів, якщо авторизовані перевищення або порушення лімітів ризиків є частими або постійними. Результатом такого перегляду можуть бути:
- перегляд значень діючих лімітів;
 - перегляд делегованих повноважень щодо авторизованих перевищень;
 - залишення значень лімітів без змін та затвердження плану заходів щодо запобігання їх подальшому перевищенню/порушенню.

13. ПІДХОДИ ДО ПРОВЕДЕННЯ СТРЕС-ТЕСТУВАННЯ

- 13.1. Метою проведення стрес-тестування є вимірювання ризику при настанні певних негативних шоків змін різних факторів, які відповідають виключним (екстремальним), але ймовірним подіям та визначення здатності Страховика протистояти таким змінам.
- 13.2. Стрес-тестування має забезпечувати:
- визначення розміру збитків Страховика в цілому та в розрізі видів операцій у разі реалізації екстремальних, однак реалістичних стрес-сценаріїв, а також оцінку потенційних можливостей Страховика покрити такі збитки;
 - порівняння отриманих результатів з установленим рівнем ризик-апетиту;
 - визначення ступеня залежності величини ризиків від окремих факторів ризику, які пом'якшують або посилюють їх дію;
 - визначення потреби Страховика в капіталі для покриття непередбачуваних втрат.
- 13.3. Стрес-тестування проводиться відповідно до програм стрес-тестування, що використовуються для аналізу впливу різних факторів ризику на діяльність Страховика з урахуванням індивідуального ризикового портфеля та специфіки діяльності.
- 13.4. За результатами стрес-тестування проводиться підготовка або перегляд упереджувальних стратегічних і тактичних заходів, які дозволять врегулювати проблемні або напружені ситуації, що можуть виникнути в майбутньому, та послабити вплив різних ризиків на діяльність Страховика.
- 13.5. Під час здійснення стрес-тестування Страховик використовує не менше трьох стрес-сценаріїв (за бажанням – один сценарій, який враховує загальноринкові та внутрішні фактори):
- властивий для Страховика (специфічний) – виникнення внутрішньої кризи в Страховика на тлі стабільної загальної ситуації на ринку страхових послуг;
 - загальноринковий – виникнення кризи на ринку страхових послуг в цілому;
 - комбінований (найбільш жорсткий) – виникнення внутрішньої кризи в Страховика на тлі загальної кризи на ринку страхових послуг.
- 13.6. Під час розроблення сценаріїв Страховик використовує найбільш негативну:
- власну статистику для нормального та кризового стану;
 - статистику ринку для нормального та кризового стану.
- 13.7. Процес стрес-тестування складається з наступних етапів:
- накопичення інформації, на основі якої відбувається стрес-тестування;
 - аналіз сформованої динаміки та визначення параметрів для проведення стрес-тестування;
 - проведення стрес-тестування;
 - встановлення розміру втрат, що може зазнати Страховик;
 - аналіз результатів та підготовка висновків щодо проведеного стрес-тестування.

- 13.8. Результати стрес-тестування включають кількісні та якісні складові аналізу:
- **кількісний аналіз** спрямований на ідентифікацію можливих сценаріїв розвитку подій. Він визначає масштаби можливих змін ринкової кон'юнктури та коливань основних її компонентів, що впливають на результат діяльності Страховика;
 - **якісний аналіз** оцінює спроможність капіталу Страховика покривати можливі збитки та визначає комплекс заходів для зниження рівня ризику, мінімізації можливих втрат і збереження та захисту капіталу.
- 13.9. Періодичність здійснення стрес-тестування різних типів ризиків встановлюється у відповідних програмах стрес-тестування та залежить від рівня та ступеня впливу окремих ризиків на діяльність Страховика.
- 13.10. Страховик забезпечує за потреби здійснення/проведення оперативного (позачергового) стрес-тестування, періодичність здійснення якого відповідає динаміці змін за окремими видами операцій Страховика, а також тенденціям змін в економічному і фінансовому середовищах.
- 13.11. Страховик для забезпечення ефективності здійснює оцінку адекватності стрес-сценаріїв та на регулярній і систематичній основі (не рідше одного разу на рік) переглядає/удосконалює методи.
- 13.12. При здійсненні стрес-тестування окремих ризиків визначаються основні фактори ризиків, які в тій чи іншій мірі обмежують або посилюють їх дію та впливають на діяльність та фінансовий стан.
- 13.13. При визначенні основних факторів ризиків здійснюється аналіз операцій Страховика як у цілому, так і за окремими складовими, враховується характер цих операцій, зовнішнє середовище, у якому працює Страховик, та специфіка діяльності.
- 13.14. Страховик для проведення стрес-тестування визначає основні (базові) фактори ризиків, які можуть впливати на його діяльність і фінансовий стан, а саме: макроекономічні та мікроекономічні показники.
- 13.15. Страховик серед макроекономічних показників може визначати такі:
- офіційний курс гривні до іноземних валют;
 - індекс споживчих цін та цін виробників;
 - рівень безробіття;
 - середню заробітну плату;
 - інші показники, які можуть впливати на діяльність і фінансовий стан Страховика.
- 13.16. Страховик серед мікроекономічних показників може визначати такі:
- ринкову позицію Страховика;
 - структуру його клієнтів;
 - концентрацію за продуктами;
 - інші показники, які можуть впливати на діяльність і фінансовий стан Страховика.
- 13.17. Звіти за результатами здійснення стрес-тестування кожного виду ризику включають дані щодо:
- використання методів проведення стрес-тестування,
 - використання сценаріїв при проведенні стрес-тестуванні;
 - отриманих результатів;
 - аналізу отриманих результатів;
 - висновки про результати стрес-тестування, які обов'язково мають містити оцінку впливу можливої реалізації сценаріїв на діяльність Страховика;
 - запропонованих заходів щодо мінімізації ризиків (у разі необхідності).
- 13.18. Страховик використовує результати здійснення стрес-тестування для коригування своєї Стратегії/Політики управління ризиками

- 13.19. Відповідальність за проведення стрес-тестування ризиків, притаманних діяльності Страховика покладається на Головного ризик-менеджера, Правління та структурні підрозділи у межах їх повноважень та відповідальності.

14. ЗАКЛЮЧНІ ПОЛОЖЕННЯ

- 14.1. Ця Політика набуває чинності від дати його затвердження Наглядовою Радою Страховика..
- 14.2. Перегляд цієї Політики здійснюється на регулярній основі, не рідше одного разу на рік, з метою оцінки його актуальності. У разі встановлення за результатами перегляду необхідності внесення змін, зокрема у зв'язку зі змінами в законодавстві, нормативно-правових актах НБУ, внутрішніх документах Страховика, бізнес-процесах, організаційній структурі Страховика, цей Порядок підлягає обов'язковому оновленню (актуалізації)..
- 14.3. Будь-які зміни та доповнення до цієї Політики вносяться на підставі рішення Наглядової ради Страховика. Зміни та доповнення до цієї Політики оформлюються шляхом його викладення у новій редакції. Прийняття нової редакції цього Порядку автоматично призводить до припинення дії попередньої.
- 14.4. У разі невідповідності будь-якої частини цієї Політики чинному законодавству України, у тому числі нормативно-правовим актам НБУ, зокрема, у зв'язку з прийняттям нових нормативно-правових актів, ця Політика буде діяти лише в тій частині, яка не суперечитиме чинному законодавству України.
- 14.5. Безпосередня розробка цієї Політики, підготовка ініціатив щодо внесення змін до неї, а також впровадження та забезпечення належного функціонування заходів контролю за дотриманням вимог Політики, а також управління ризиками, пов'язаними з конфліктом інтересів, покладається на Головного ризик-менеджера.
- 14.6. Дія Політики поширюється на всіх керівників та працівників, а також колегіальні органи Страховика, що задіяні у процесі управління ризиками відповідно до функціональних обов'язків.
- 14.7. Страховик забезпечує доведення Політики до відома структурних підрозділів і працівників, що задіяні у процесі управління ризиками відповідно до функціональних обов'язків.
-

№ п/п	Тип звіту	Опис звіту	Відповідальний за підготовку	Відповідальний за подання	Користувач	Періодичність подання
1	Дані подій щодо ризиків та за напрямками діяльності визначених в Розділі 5 цієї Політики)	Звіт щодо фіксації подій за відповідним ризиком та напрямом діяльності	Головний ризик-менеджер	Головний ризик-менеджер	Правління	квартал
					Наглядова Рада	квартал
2	Динаміка показників за ризиками та напрямками визначених в Розділі 5 цієї Політики	Звіт за показниками ризиків в динаміці та за напрямками	Головний ризик-менеджер	Головний ризик-менеджер	Правління	квартал
					Наглядова Рада	квартал
3	Контроль за дотриманням ризик-апетиту					
3.1	Контроль за дотриманням ризик-апетиту за ризиками визначеними в Декларації схильності	Звіт щодо стану дотримання показників індивідуального рівня ризик-апетиту до ризиків визначених в Декларації схильності	Головний ризик-менеджер	Головний ризик-менеджер	Правління	квартал
					Наглядова Рада	квартал
3.2	Звіт щодо фактів недотримання ризик-апетиту визначеними в Декларації схильності	Звіт-повідомлення про факт виявлення порушення показника ризик-апетиту до ризику визначеного в Декларації схильності	вимоги визначені у розділі 10 цієї Політики			
4	Контроль за дотриманням лімітів ризиків					
4.1	Контроль за дотриманням ліміту за ризиками визначеними в цій Політиці	Звіт щодо стану дотримання відповідного ліміту	Головний ризик-менеджер	Головний ризик-менеджер	Правління Наглядова Рада	квартал квартал
4.2	Звіт щодо фактів недотримання лімітів	Звіт-повідомлення про факт виявлення порушення лімітів за ризиком	вимоги визначені у розділі 10 цієї Політики			
5	Результати стрес-тестування ризиків	Звіт та аналітичні таблиці за результатами стрес-тестування ризику ліквідності	Головний ризик-менеджер	Головний ризик-менеджер	Користувачі визначаються відповідно до внутрішніх документів Страховика з урахуванням норм Політики	Періодичність подання визначається відповідно до внутрішніх документів Страховика по стрес-тестуванню ризиків із урахуванням норм Політики

Звіт № 3. Контроль за дотриманням ризик-апетитів

Дата	Факт	Ліміт	Відхилення
01.07.2024			
...			
01.01.2025			

Звіт № 4. Контроль за дотриманням лімітів

Дата	Факт	Ліміт	Відхилення
01.07.2024			
...			
01.01.2025			

Звіт № 5. Результати стрес-тестування

Дата	Факт	Стрес	Відхилення
01.07.2024			
...			
01.01.2025			

ПРАВИЛА СКЛАДАННЯ КАРТИ РИЗИКІВ АТ «СК «КРАЇНА»

1. Цілі і завдання документа

1.1. Головною метою Правил складання карти ризиків (далі – Правила) є підтримання ефективного процесу управління ризиками в рамках реалізації Декларації, Стратегії та інших документів з питань управління ризиками АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА «СТРАХОВА КОМПАНІЯ «КРАЇНА» (далі - Страховик).

1.2. Правила визначають порядок та методи проведення ідентифікації та оцінки ризиків, притаманних діяльності Страховика, складання реєстра та карти ризиків, а також контроль над поточними ризиками та моніторинг ефективності методів управління ризиками.

1.3. Ідентифікація та оцінка ризиків, об'єктивний погляд на наявні ризики є однією з основ ефективного управління, які сприяють Страховику в досягненні поставлених цілей.

1.4. Ідентифікація та оцінка ризиків дозволяють підвищити рівень впевненості в досягненні поставлених цілей шляхом отримання огляду ризиків та їх основних характеристик, визначення взаємозв'язку ризиків один з одним, ранжирування рівня ризиків Страховика, підвищення обізнаності про ризики і методи їх управління, а також концентрації уваги на найбільш критичних ризиках.

1.5. Дотримання Правил є обов'язковим для всіх структурних підрозділів, колегіальних органів і працівників Страховика.

1.6. Наглядова Рада залишає за собою право вносити корективи до Правил при появі нових видів ризиків, притаманних діяльності Страховика.

2. Основні поняття

В цьому документі використовуються такі основні поняття:

2.1. **Ризик** – ймовірна подія, яка може призвести до отримання непередбачених збитків або іншим чином негативно вплинути на діяльність Страховика та на її здатність виконувати свої зобов'язання.

2.2. **Регістр ризиків** Страховика представляє собою перелік ризиків, з якими стикається Страховик у своїй діяльності. По кожному ризику визначається власник ризику – структурні підрозділи, яким цей ризик притаманний.

2.3. **Власник ризику** – особа (співробітник/структурний підрозділ/колегіальний орган), відповідальна за всі аспекти управління певним ризиком, зокрема, зниження ймовірності реалізації ризику та/або зниження можливого впливу наслідків від реалізації ризику в Страховику.

2.4. **Головний ризик-менеджер** - особа, відповідальна за виконання функцій ризик-менеджменту.

2.5. **Карта ризиків** – графічний та текстовий опис обмеженої кількості ризиків Страховика, розташованих у прямокутній таблиці, по одній «осі» якої вказана сила впливу або значимість ризику, а за іншою ймовірність або частота його виникнення. На карті ймовірність або частота відображається по вертикальній осі, а сила впливу або значимість – по горизонтальній осі. У цьому випадку ймовірність появи ризику збільшується знизу вгору при просуванні по вертикальній осі, а вплив ризику збільшується зліва направо по горизонтальній осі.

3. Загальні положення

3.1. СК ідентифікує потенційні події, які можуть впливати на діяльність СК. Події з негативним впливом представляють собою ризики, які вимагають проведення оцінки та реагування. Події з позитивним впливом представляють собою можливості, які враховуються в процесі розробки стратегії та встановлення цілей. При ідентифікації подій розглядаються різні внутрішні та зовнішні чинники, які можуть викликати ризики і можливості.

3.2. Кожен працівник структурного підрозділу Страховика на постійній основі ідентифікує та оцінює ризики, що впливають на досягнення поставлених перед Страховиком цілей та завдань. Своє бачення наявних ризиків кожен працівник може відображати в опитувальних листах, або під час інших заходів, що проводяться Головним ризик-менеджером, спрямованих на ідентифікацію та оцінку ризиків Страховика.

3.3. На основі ідентифікованих подій складається регістр ризиків, який представляє собою систематизований перелік усіх ризиків, з якими стикається СК.

3.4. Головний ризик-менеджер на **щоквартальній основі (за необхідністю частіше)** надає Правлінню Страховика регістр ризиків Страховика за формою, представленою в Додатку № 1 (Регістр ризиків) до цих Правил, та карту ризиків Страховика за формою, представленою в Додатку № 2 (Карта ризиків) до цих Правил.

3.5. Головний ризик-менеджер на **щорічній основі (за необхідністю частіше)** надає Наглядовій Раді регістр ризиків Страховика за формою, представленою в Додатку № 1 (Регістр ризиків) до цих Правил, та карту ризиків Страховика за формою, представленою в Додатку № 2 (Карта ризиків) до цих Правил.

4. Ідентифікація ризиків та їх класифікація

Для ідентифікації ризиків використовується комбінація різних методів та інструментів. Події ідентифікуються як з точки зору минулого досвіду, так і з точки зору майбутніх можливих подій. Основні методи описані нижче.

4.1. **Ідентифікація ризиків на основі поставлених цілей та задач:** На основі поставлених цілей або системи збалансованих показників визначаються потенційні події, які можуть вплинути на їх досягнення. Події ідентифікуються власниками ризиків та проходять

узгодження з групою, відповідальною за управління ризиками, і на цій основі складається (або коригується, або доповнюється) Регістр ризиків – перелік ризиків.

4.2. Галузеві та міжнародні порівняння: Регістр ризиків складається на основі переліку потенційних подій, характерних для Страховика.

4.3. Семінари та обговорення: Регістр ризиків складається на основі організованого обговорення («мозковий штурм», круглий стіл тощо) потенційних подій, що можуть впливати на Страховика та на досягнення його цілей, з працівниками Страховика. Такі обговорення можуть проводитися в межах кожного структурного підрозділу для визначення подій (ризиків), що впливають на діяльність кожного такого підрозділу, після чого результати інтегруються в єдиний Регістр ризиків (або доповнюється/коригується існуючий Регістр ризиків).

4.4. Інтерв'ювання: Головний ризик-менеджер проводить цільове інтерв'ювання ключових працівників Страховика для відкритого обговорення існуючих і потенційних ризиків та шляхів їх управління. Зазвичай такі інтерв'ю проводяться з керівниками структурних підрозділів Страховика.

4.5. База даних збитків: Страховик веде постійний моніторинг збитків, інформація про які також дозволяє ідентифікувати події, що мають негативний вплив на діяльність Страховика.

4.6. Для класифікації ризиків використовується угруповання ризиків за наступними категоріями:

4.6.1. Андеррайтинговий ризик:

- ризик за преміями і резервами в страхуванні іншому, ніж страхування життя – ризик виникнення збитків або додаткових втрат, або недоотримання запланованих доходів, або виникнення несприятливої зміни вартості страхових зобов'язань, викликаний коливаннями частоти настання, середніх розмірів та розподілу настання страхових випадків, а також строків їх урегулювання та розмірів страхових виплат за ризиками страхування іншого, ніж страхування життя;
- катастрофічний ризик у страхуванні іншому, ніж страхування життя - ризик виникнення збитків або додаткових втрат, або недоотримання запланованих доходів, або виникнення несприятливої зміни вартості страхових зобов'язань, спричинений значною невизначеністю припущень під час формування страхових тарифів (або визначення розмірів страхових платежів) і формування технічних резервів, пов'язаних із надзвичайними або винятковими подіями (включаючи епідемії, карантинні обмеження, воєнно-політичні події та їх наслідки).

4.6.2. Ринковий ризик:

- ризик процентної ставки - ризик виникнення збитків або додаткових втрат, або недоотримання запланованих доходів унаслідок впливу несприятливих змін процентних ставок, який пов'язаний з чутливістю вартості активів та зобов'язань Страховика до строкової структури процентних ставок або до коливань процентних ставок;
- валютний ризик – ризик, пов'язаний з чутливістю вартості активів і зобов'язань Страховика до зміни рівня або коливання курсів обміну валют;
- ризик інвестицій в акції – ризик, пов'язаний з чутливістю вартості активів, зобов'язань і фінансових інструментів Страховика до коливань ринкової вартості акцій;
- ризик ринкової концентрації – ризик, пов'язаний з недостатньою диверсифікацією портфеля активів або у зв'язку зі значною схильністю до ризику дефолту одного або кількох пов'язаних емітентів цінних паперів;
- Майновий ризик - ризик, пов'язаний з чутливістю вартості активів та зобов'язань Страховика до зміни рівня або коливання ринкових цін на нерухомість.

4.6.3. Ризик дефолту контрагента – ризик виникнення збитків або додаткових втрат, або недоотримання запланованих доходів, або виникнення несприятливої зміни вартості страхових зобов'язань, викликаний невиконанням контрагентом своїх контрактних зобов'язань.

4.6.4. Операційний ризик – ризик виникнення збитків, що виникає через недоліки корпоративного управління, надійності технологій, процесів оброблення інформації, контрольованості, безперервності роботи, системи внутрішнього контролю або неадекватності інформаційних технологій і процесів оброблення інформації з точки зору керованості, універсальності, надійності, контрольованості і безперервності роботи, а також помилки та несанкціоновані дії персоналу.

4.7. Основним результатом цього етапу системи управління ризиками є формування Регістра ризиків Страховика.

5. Регістр ризиків

5.1. Ідентифіковані події і ризики систематизуються у формі Регістра ризиків згідно Додатку № 1 до цих Правил. Форма і рівень деталізації Регістра ризиків можуть змінюватися з розвитком системи управління ризиками. Угрупування ризиків може бути здійснено, виходячи з природи ризиків, їх взаємозв'язку, а також на основі інших факторів (наприклад, використання конкретних методів управління ризиками).

5.2. Систематизація ідентифікованих ризиків дозволяє:

- досягти послідовності в класифікації та кількісної оцінки ризиків;
- надати можливість для узгодженого управління та контролю ризиків;
- надати платформу для побудови більш складних інструментів і технологій кількісної оцінки ризиків.

5.3. Регістр ризиків Страховика представляє собою перелік ризиків, з якими стикається Страховик у своїй діяльності, який також включає різні сценарії можливої реалізації ризику. По кожному ризику визначено власників ризику.

5.4. Регістр ризиків переглядається, уточняється або доповнюється на щорічній основі та/або по мірі надходження інформації про ризики, які надаються структурними підрозділами Страховика при ідентифікації нових або зміни статусу існуючих ризиків Головному ризик-менеджеру. При включенні в Регістр ризиків нового або зміну статусу існуючого ризику з високим впливом і високою ймовірністю його реалізації, Головний ризик-менеджер доводить інформацію по подібному ризику з пропозиціями про його мінімізацію до відома Правління та Наглядової Ради Страховика.

5.5. Відповідальним за проведення заходів по ідентифікації ризиків і формування Регістра ризиків є Головний ризик-менеджер.

5.6. Структурні підрозділи Страховика відповідальні за надання інформації про ризики Головному ризик-менеджеру.

6. Якісна оцінка ризиків

6.1. Оцінка ризиків дозволяє Страховику проаналізувати вплив потенційного ризику на досягнення її цілей. Ризики оцінюються з точки зору ймовірності або частоти їх настання та впливу, по можливості використовуючи комбінацію якісних і кількісних методів. Позитивний або негативний вплив потенційних ризиків має оцінюватися індивідуально або у взаємозв'язку в масштабах всього Страховика. Ризики оцінюються як з точки зору їх повного впливу без застосування методів управління (притаманні ризики), так і з урахуванням впливу після застосування методів управління (залишкові ризики).

6.2. Процес оцінки ризиків проводиться з метою виділення найбільш значущих ризиків, які можуть негативно впливати на діяльність Страховика і досягнення його стратегічних цілей і завдань. Ці ризики виносяться на розгляд Правління/Наглядовій Раді Страховика та приймаються рішення щодо їх управління та контролю.

6.3. На етапі підготовки проведення якісної оцінки ризиків встановлюються основні параметри такої оцінки. Оцінка ризиків проводиться за трьома показниками – **частота або ймовірність ризику** (див. Таблицю № 1); **час впливу** (див. Таблицю № 2) і **розмір ризику** (див. Таблицю № 3). Для забезпечення порівнянності ризиків між собою і полегшення якісної оцінки вводиться бальна шкала:

Таблиця № 1. Частота або ймовірність ризику

Бал	Значення	Доля	Опис
1	Дуже рідко	0,05	Раз на рік і рідше (або ймовірність настання до 5%)
2	Рідко	0,25	Не частіше ніж раз на півроку (або ймовірність настання 25%)
3	Час від часу	0,4	Час від часу 0,4 Кожен квартал (або ймовірність настання 40%)
4	Часто	0,8	Кожного місяця (або ймовірність настання 80%)
5	Дуже часто	0,95	Раз на місяць і частіше (або ймовірність настання понад 95%)

Таблиця № 2. Час впливу (реалізації) ризику

Бал	Час впливу
1	Є час для виправлення
2	Вплив ризику проявляється з тимчасовим відставанням
3	Ризик проявляється з негайним ефектом

Таблиця № 3. Розмір або вплив ризику

Бал	Фінансові показники розміру ризику		Нефінансові показники впливу ризику	
	Значення	Потенційний збиток від настання ризику	Ступінь впливу	Потенційний збиток від настання ризику
1	Незначне	Мінімум: до 5% втрати ліквідності, або до 10% втрати дохідності, або до 2% втрати власного капіталу	Незначний	Відсутність будь-яких наслідків у разі реалізації ризику
2	Значне	Мінімум: до 10% втрати ліквідності або до 25% втрати дохідності, або до 5% втрати власного капіталу	Низький	Наслідки від реалізації ризику незначні
3	Велике	Мінімум: до 25% втрати ліквідності або до 50% втрати дохідності, або до 10% втрати власного капіталу	Середній	Наслідки від реалізації ризику незначні і можуть бути повністю виправлені
4	Критичне	Мінімум: до повної втрати дохідності або до 25% втрати власного капіталу	Істотний	Наслідки від реалізації ризику дуже значні, але можуть бути виправлені до певного ступеня
5	Катастрофічне	Починаючи з мінімуму: повна втрата дохідності або 25% втрати власного капіталу	Катастрофічний	У разі реалізації ризику, Страховик практично не зможе відновитися від наслідків, пов'язаних з цим ризиком

6.4. Регістр ризиків і бальна шкала оцінки ризиків по частоті (імовірності), часу впливу та розміром (впливу) ризику доводиться до ключових працівників Страховика для проведення якісної оцінки ризиків.

6.5. Якісна оцінка ризиків проводиться або шляхом цільового інтерв'ювання ключових працівників, або шляхом анкетування, при якому ключовим працівникам Страховика пропонується вибрати ризики, які вони вважають найбільш значущими для Страховика,

оцінити їх за запропонованою бальною шкалою, а також надати пропозиції (рекомендації) з управління ними. Може використовуватися комбінація обох методів: широке анкетування працівників Страховика на основі електронної системи анкетування і інтерв'ювання керівників структурних підрозділів Страховика, за винятком членів Правління Страховика.

6.6. Отримані результати обробляються: для кожного ризику розраховуються показники ризиків на основі сукупної оцінки експертів, ризикам присвоюється коефіцієнт значущості і на цій основі будується карта ризиків.

6.7. Розрахунок коефіцієнта значущості ризику проводиться наступним чином:

Бал значущості = (частота + час реалізації) * вплив * вага,

де **вага** визначається на основі питомого числа респондентів, які вказали цей ризик значимий, тобто на основі формули:

Вага = число респондентів, які вказали цей ризик / загальне число респондентів (2)

7. Карта ризиків

7.1. Карта ризиків дозволяє оцінити відносну значимість кожного ризику (порівняно з іншими ризиками), а також виділити ризики, які є критичними і вимагають розробки заходів щодо їх управління. Побудова карти ризиків дозволяє:

- визначити потенціал утримання ризиків в рамках, які можуть бути застосовані до всіх операцій Страховика;
- розробити перелік критичних ризиків Страховика і забезпечити наявність відповідних процесів з управління ними;
- визначити пріоритетність ризиків та розробити розподіл фінансових ресурсів.

7.2. Карта ризиків (згідно Додатку № 2 до цих Правил) розбита на кілька областей, виділених різним кольором:

- **Червона зона** – ризики, які є критичними для Страховика або у зв'язку з високою ймовірністю настання, або у зв'язку з серйозним потенціалом збитку, який може вплинути на фінансову життєздатність Страховика.
- **Помаранчева зона** - ризики, які є високими для Страховика або у зв'язку з значною ймовірністю настання, або у зв'язку з суттєвим потенціалом збитку, який може суттєво вплинути на фінансову життєздатність Страховика.
- **Жовта зона** – ризики, які мають середню ймовірність настання або середній потенційний вплив на фінансову життєздатність Страховика.
- **Зелена зона** – ризики, які мають низьку ймовірність настання і (або) не роблять значного впливу на фінансову життєздатність Страховика.

7.3. На карту наносяться ідентифікаційні номери ризиків (згідно Регістру ризиків) у відповідності до показників частоти (ймовірності) настання і розміру (впливу) ризику.

7.4. Карта ризиків являє собою графічне зображення схильності Страховика до критичних ризиків і є обов'язковим додатком до звіту з управління ризиками для Правління чи Наглядової Ради Страховика.

7.5. Пріоритетність ризиків встановлюється відповідно до позиції кожного з ризиків на карті ризиків:

- **1 група – катастрофічні ризики, червона область карти ризиків** – ризики, що мають найбільш високий пріоритет та визначаються як недопустимі. Потребують уваги Наглядової Ради;
- **2 група – високі ризики, помаранчева область карти ризиків** – ризики, що мають суттєвий пріоритет та визначаються як жорстко контрольовані. Потребують уваги Наглядової Ради;
- **3 група – середні ризики, жовта область карти ризиків** – другі за пріоритетом ризики та визначаються як контрольовані. Потребують уваги Правління;
- **4 група – низькі ризики, зелена область карти ризиків** – ризики в межах спроможності Страховика утримувати їх, виконуючи управління ними згідно існуючих процедур контролю. Потребують періодичної переоцінки.

7.6. Усередині кожної з груп пріоритетність ризиків встановлюється на основі балу значущості ризику.

7.7. Кожен із ризиків, які увійшли в 1 і 2 групу пріоритетності, оцінюється на основі наступних чинників:

- аналіз причин настання ризиків (сценарії збитків);
- аналіз потенційного впливу ризику на фінансові показники Страховика – без урахування методів управління ризиками і після застосування методів управління ризиками;
- аналіз кореляції ризиків з іншими ризиками (погашення негативного ефекту від настання ризику в одному підрозділі, позитивним в іншому підрозділі – принцип компенсації, або посилення негативного ефекту у зв'язку з настанням інших ризиків – принцип доміно).

8. Кількісна оцінка ризиків

8.1. Розмір впливу критичного ризику може бути оцінений кількісно. При кількісній оцінці ризик завжди оцінюється спочатку на грос-основі (ризик притаманний), потім на нетто-основі (ризик залишковий) з урахуванням прийнятих заходів з управління ризиками. На карті зміна ризику може бути відображена шляхом переміщення відповідного ідентифікаційного номера.

8.2. Кількісно ризик оцінюється на основі показника максимального можливого збитку від настання кожного конкретного ризику. Для кількісної оцінки можуть використовуватися різні методи і моделі. Зокрема, можна виділити наступні:

8.2.1. Кількісна оцінка ризику на базі вартості майна, яке може бути пошкоджено в результаті настання ризику. За такої моделі будуються сценарії матеріального збитку при настанні ризику, і підраховується відновна вартість майна, яке може бути пошкоджено і підлягає згодом ремонту або заміщенню. Зазвичай використовується для кількісної оцінки операційних ризиків (матеріальний збиток майну в результаті техногенних катастроф, пожежі тощо).

8.2.2. Кількісна оцінка на основі розрахунку неотриманого доходу. Оцінюється тривалість можливого простою діяльності в результаті настання ризику і розраховується дохід (або постійні витрати) за день. В результаті множення цих показників отримуємо кількісну оцінку ризику. Така оцінка зазвичай використовується для оцінки ризиків переривання або порушення діяльності.

8.2.3. Кількісна оцінка ризику на основі порівняльного аналізу. Оцінка максимального збитку від деяких видів ризиків, наприклад, ризиків відповідальності за заподіяння шкоди або за екологічне забруднення, не може бути розрахована по яких-небудь формулам, і тому для кількісної оцінки таких ризиків використовується прецедентна статистика (галузева і територіальна). Для оцінки таких ризиків зазвичай оцінюються сценарії їх настання і сторони, які можуть бути залучені (понести збитки), а також загальний вплив такого ризику, і на основі існуючої інформації (статистики) про вартість збитку при реалізації таких сценаріїв визначається максимальний можливий збиток.

8.2.4. Кількісна оцінка ризику на основі статистичних моделей. Така оцінка застосовується для ризиків, які мають конкретне грошове вираження і залежність від певних зовнішніх чинників (наприклад, коливання валютних курсів, інфляційні очікування і т.д.) і базуються на побудові статистичних залежностей (наприклад, з використанням методів регресійного аналізу). В цьому випадку можна чітко визначити, за яких умов ризик, що настав, може виявитися істотним для Страховика.

8.2.5. Кількісна оцінка ризиків на основі стохастичних (імовірнісних, метод Монте-Карло) моделей. Така оцінка використовується при оцінці ризиків, які можуть бути виражені в грошовій формі, але кореляційну залежність від зовнішніх факторів досить важко встановити, оскільки ризик має чітко виражений імовірнісний характер. До таких ризиків, наприклад, може відноситись ризик природних катастроф.

8.3. Часто для достовірної кількісної оцінки ризиків необхідно застосувати поєднання деяких або всіх вищевказаних методів, або спеціально розроблені методи. Для багатьох ризиків можуть бути побудовані математичні моделі, які дозволяють отримати оцінки їх кількісного впливу в залежності від різних факторів, і дозволяють «програвати сценарії» настання ризиків.

8.4. Кількісна оцінка ризиків необхідна для розуміння значущості кожного конкретного ризику, для оцінки ефективності витрат на управління такими ризиками, а також для встановлення параметрів (умов) договорів (контрактів) при перенесенні ризику на треті сторони. Ступінь точності кількісної оцінки визначається потребами Страховика, але в будь-якому випадку, така оцінка буде давати тільки орієнтири для Страховика, тобто так званий «коридор». Задача Страховика при проведенні кількісної оцінки ризиків – забезпечити, щоб цей «коридор» був не тільки досить широким для того, щоб всі можливі наслідки вкладалися за значенням у його межі, але і досить вузьким, щоб не платити зайві суми за перенесення ризику.

8.5. Кількісна оцінка ризику дозволяє провести стрес-аналіз фінансових показників Страховика на ризики – за показниками прибутковості, довгострокової фінансової стійкості (капіталізації) і ліквідності.

8.6. Проведена оцінка ризиків дозволяє уточнити карту ризиків і показники значимості ризиків, і на цій основі визначаються критичні ризики Страховика – ті ризики, яким Страховик має приділити особливу увагу і за якими мають негайно прийматися рішення про їх управління.

8.7. Основним результатом цього етапу системи управління ризиками є перелік критичних ризиків Страховика, які доводяться до відома Правління та Наглядової Ради Страховика.

9. Відповідальність

9.1. Відповідальним за проведення оцінки ризиків є Головний ризик-менеджер.

9.2. Головний ризик-менеджер (особа, відповідальна за управління ризиками), координує роботу з усіма підрозділами Страховика. Анкетування, проведене Головним ризик-менеджером, а також запити по ключовим ризикам є обов'язковими для виконання всіма підрозділами і працівниками Страховика.

9.3. Головний ризик-менеджер надає підтримку структурним підрозділам Страховика в процесі ідентифікації та оцінки ризиків, а також здійснює консолідацію ризиків Страховика.

9.4. З питань ідентифікації та оцінки ризиків Головний ризик-менеджер, підзвітний Наглядовій Раді Страховика, в компетенцію якої входить розгляд питань управління ризиками.

9.5. Відповідальність за вдосконалення методів ідентифікації та оцінки ризиків в Страховику несе Головний ризик-менеджер.

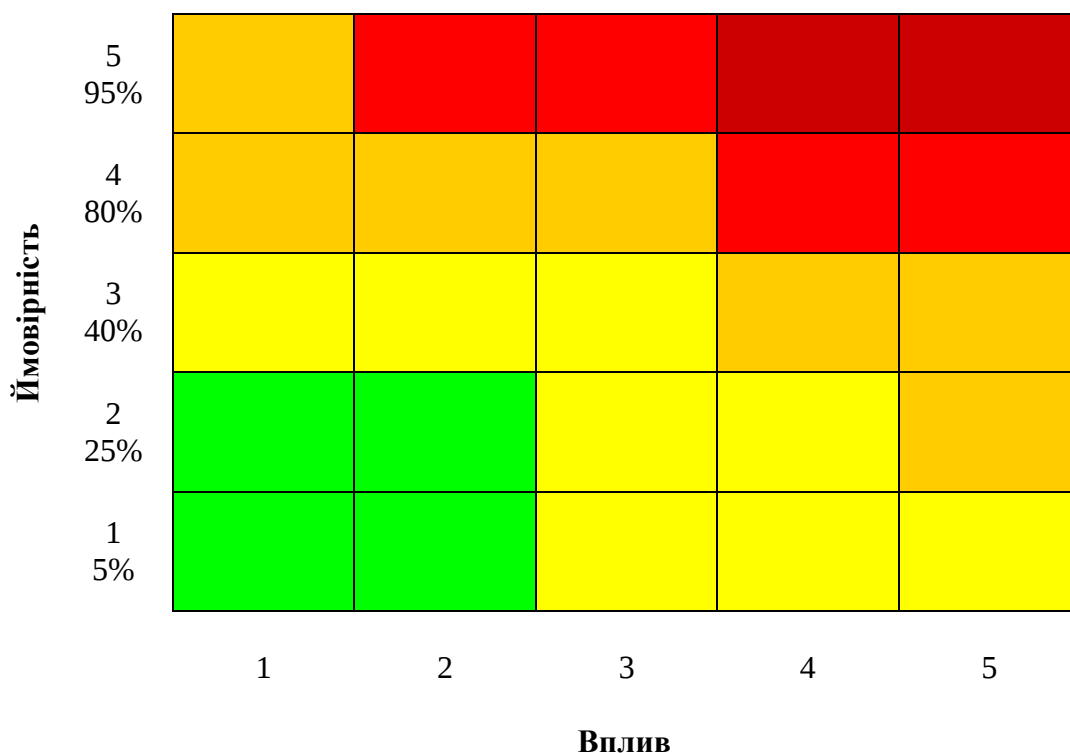
9.6. Відповідальність за розробку пропозицій щодо управління ризиками несе Правління Страховика.

Додаток №1
до Правил складання реєстра та карти ризиків АТ «СК «КРАЇНА»
Регістр ризиків

Ідентифікація ризиків					Оцінка ризиків (Притаманний)			План заходів з реагування на ризики				Оцінка ризиків (Залишковий)		
Номер ризику	Ризик або загроза для досягнення поставлених цілей і задач	Причини виникнення ризику	Опис можливих наслідків від реалізації ризику	Власник ризику	Частота або ймовірність реалізації ризику	Розмір або вплив можливих негативних наслідків від реалізації ризику	Бал значущості	Метод реагування	Попереджувальний захід	Особа / підрозділ, відповідальний за впровадження заходу	Строк виконання	Частота або ймовірність реалізації ризику	Розмір або вплив можливих негативних наслідків від реалізації ризику	Бал значущості
1)	Андеррайтинговий						0							0
1.1)	ризик за преміями і резервами в страхуванні іншому, ніж страхування життя						0							0
1.2)	катастрофічний ризик у страхуванні іншому, ніж страхування життя						0							0
2)	Ринковий						0							0
2.1)	ризик процентної ставки						0							0
2.2)	валютний ризик						0							0
2.3)	Ризик інвестицій в акції						0							0
2.4)	ризик ринкової концентрації						0							0
2.5)	майновий ризик						0							0
3)	Ризик дефолту контрагента						0							0
4)	Операційний						0							0
4.1)	недоліки корпоративного управління						0							0
4.2)	Неадекватність інформаційних технологій						0							0
4.3)	недоліки процесів оброблення інформації						0							0
4.4)	недоліки безперервності роботи						0							0
4.5)	недоліки системи внутрішнього контролю						0							0
4.6)	помилки і несанкціоновані дії персоналу						0							0

Дата:

Карта ризиків

На карту наносяться ідентифікаційні номери ризиків (згідно реєстру ризиків) у відповідності до показників частоти (ймовірності) настання і розміру (впливу) ризику.

Червона зона – ризики, які є надвисокими для Страховика або у зв'язку з високою ймовірністю настання, або у зв'язку з серйозним потенціалом збитку, який може критично вплинути на фінансову життєздатність Страховика.

Помаранчева зона - ризики, які є високими для Страховика або у зв'язку з значною ймовірністю настання, або у зв'язку з суттєвим потенціалом збитку, який може суттєво вплинути на фінансову життєздатність Страховика.

Жовта зона – ризики, які мають середню ймовірність настання або середню потенційний вплив на фінансову життєздатність Страховика.

Зелена зона – ризики, які мають низьку ймовірність настання і (або) не роблять значного впливу на фінансову життєздатність Страховика.

Пронумеровано та пронумеровано
46 (сорок шість) аркушів

Голова Правління

Леонід МОРОЗ

